

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΥΠΟΥ

05.04.2022

ΕΜΣΤ

Εθνικό Μουσείο
Σύγχρονης Τέχνης
Υπουργείο Πολιτισμού
& Αθλητισμού

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΕΜΣΤ	1
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ	2
Η ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΟΥ ΕΜΣΤ	3
ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
<i>Statecraft. Διαμορφώνοντας το Κράτος</i>	4^A
Ειρήνη Βουρλούμη: <i>Στον ίδιο χώρο</i>	4^B
Αντώνης Πίττας: <i>jaune, geel, gelb, yellow</i>	4^Γ
Δημήτρης Τσουμπλέκας: <i>Αμαζόνιος</i>	4^Δ
Jennifer Nelson: <i>Απόβλητα (Κληρονομιά)</i>	4^E
Stephan Goldrajch: <i>Arbre à Palabres</i> (<i>Το Δέντρο της πλατείας</i>)	4^{ΣΤ}
Lawrence Abu Hamdan: <i>Ηχητικός ντετέκτιβ</i>	4^Z
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΜΣΤ	5
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	6
ΣΥΝΟΨΗ	7

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΕΜΣΤ

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΩΣ ΦΟΡΕΑΣ ΓΝΩΣΗΣ

Στόχος του ΕΜΣΤ είναι να γίνει ο κορυφαίος εθνικός θεσμός για τη σύγχρονη τέχνη και τον οπτικό πολιτισμό στην Ελλάδα, και ένας από τους ηγετικούς θεσμούς της Νότιας Ευρώπης και της Ανατολικής Μεσογείου. Για το Μουσείο, η τέχνη και ο οπτικός πολιτισμός αποτελούν σημαντικό παράγοντα μετασχηματισμού της εκπαίδευσης, της παραγωγής γνώσης, των εναλλακτικών αφηγήσεων, και κινητήρια δύναμη για τη διάδοση αξιών προόδου και χειραφέτησης στην κοινωνία. Το Μουσείο εστιάζει σε πρακτικές που εξετάζουν με κριτικό βλέμμα συνολικά την κοινωνία και τις πολιτικές της προτεραιότητες και πραγματεύονται κεντρικά ζητήματα της εποχής μας, όπως η δημοκρατία, η διακυβέρνηση, η ισότητα, η οικονομία, το περιβάλλον, οι συνέπειες της παγκοσμιοποίησης και της κυριαρχίας της τεχνολογίας, ενώ ταυτοχρόνως αναδεικνύουν τη σημασία του δημόσιου διαλόγου και των «κοινών». Το ΕΜΣΤ δίνει έμφαση σε θεματικές και ομαδικές εκθέσεις σύγχρονης τέχνης καθώς και σε άλλες μορφές οπτικού πολιτισμού, και αναπτύσσει αφηγήσεις που προσπαθούν να αποκωδικοποιήσουν το πολυσύνθετο και διαρκώς επιταχυνόμενο παρόν μας, τη στιγμή που η ανθρωπότητα πασχίζει να συμβαδίσει με τον καλπάζοντα ρυθμό των αλλαγών. Παράλληλα, το Μουσείο στοχεύει να αμφισβητήσει την παροντολατρική κουλτούρα της εποχής μας, και πιο συγκεκριμένα, να επαναφέρει στο προσκήνιο την ιστορική αυτοσυνειδησία. Στόχος του ΕΜΣΤ δεν είναι απλώς να αποτυπώσει το zeitgeist αλλά να μας βοηθήσει να κατανοήσουμε τις επιλογές που έγιναν στο παρελθόν, κοιτώντας τις από την οπτική γωνία του παρόντος, με το βλέμμα στραμμένο στο μέλλον.

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΤΟ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΟ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Αξιοποιώντας το πλεονέκτημα της θέσης του σε μια δυναμική και πολυπολιτισμική μητρόπολη της Μεσογείου, όπως είναι η Αθήνα, το Μουσείο εστιάζει στις πλούσιες και αμφιλεγόμενες ιστορίες του γεωγραφικού χώρου του οποίου αποτελεί μέρος· ενός χώρου που περιλαμβάνει τα Βαλκάνια, την Τουρκία, τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική. Εδώ, πολιτισμοί, διασπορικά ρεύματα και θρησκείες αναμειγνύονται και αντιπαρατίθενται παράγοντας πλούσιες και συχνά άγνωστες, λησμονημένες ή περιθωριοποιημένες αφηγήσεις. Το Μουσείο στέκεται λοιπόν κριτικά απέναντι στον ομοιογενή και δίχως εντοπιότητα παγκοσμιοποιητικό πλουραλισμό και, αναγνωρίζοντας πως μια συλλογή που θα περιελάμβανε σύγχρονη τέχνη και από τις πέντε ηπείρους είναι αδύνατον να υποστηριχτεί τόσο από άποψη πόρων όσο και από άποψη χρόνου για έρευνα σε βάθος, προκρίνει στη συλλογή του καλλιτεχνικές πρακτικές που λαμβάνουν υπόψη τους τις τοπικές και πολιτισμικές διαφορές και τις πολλαπλές αφηγήσεις.

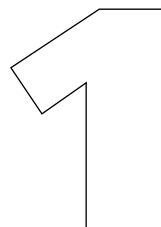
ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΕΜΣΤ

Μία από τις αποστολές του Μουσείου είναι να φέρει αυτές τις αφηγήσεις στο προσκήνιο και να καλλιεργήσει δημιουργικές πρακτικές μνήμης σε μια εποχή που χαρακτηρίζεται από προσήλωση στο παρόν, το βραχυπρόθεσμο και την αμνησία. Μολονότι διατηρεί τη διεθνή του προοπτική και παρουσιάζει πρωτοποριακή σύγχρονη τέχνη από όλο τον κόσμο, το ΕΜΣΤ ταυτοχρόνως παραμένει γειωμένο στον ιδιαίτερο γεωπολιτικό του χώρο. Σε μια εποχή κρίσης των θεσμών και κυριαρχίας του παγκοσμιοποιημένου, αδιαφοροποιήτου μουσειακού μοντέλου που αναπαράγεται το ΕΜΣΤ θα σμιλέψει τη δική του ταυτότητα, παραμένοντας πιστό στην υβριδική ταυτότητα της ίδιας της Ελλάδας, η οποία έχει δεχτεί επιρροές τόσο από την Ανατολή –ή αυτό που στο παρελθόν αποκαλούνταν Λεβάντε– όσο και από την Ευρώπη και τη Δύση. Το ΕΜΣΤ εκθέτει διεθνή σύγχρονη τέχνη αλλά θεωρεί επίσης αποστολή του να αναζητά, να υποστηρίζει και να προωθεί τη σύγχρονη ελληνική τέχνη –η οποία είναι εν πολλοίς άγνωστη έξω από τα σύνορα της χώρας– τόσο αναδεικνύοντας τους Έλληνες καλλιτέχνες μέσω ατομικών εκθέσεων και άλλων εκδηλώσεων όσο και ενισχύοντας τις διεθνείς ανταλλαγές. Παράλληλα, το Μουσείο θα εστιάσει στην πλούσια καλλιτεχνική και πρωτοποριακή κληρονομιά της ελληνικής διασποράς, μιας από τις αρχετυπικές διασπορές παγκοσμίως, μεγάλο μέρος της οποίας δεν έχει αναγνωρισθεί ποτέ, ή ακόμη και έχει σκόπιμα περιθωριοποιηθεί στην Ελλάδα.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Το ΕΜΣΤ προάγει και ενισχύει τη δίκαιη αμοιβή για τους καλλιτέχνες και τους πολιτιστικούς παραγωγούς και δεν εγκρίνει τις επισφαλείς μορφές εργασίας, που παραμένουν ευρέως διαδεδομένες στο πεδίο των εικαστικών σήμερα. Δεσμεύεται να αμείβει όλους τους καλλιτέχνες και επαγγελματίες του πολιτισμού που εργάζονται ή εκθέτουν στο Μουσείο και να προάγει βέλτιστες πρακτικές σε ό,τι αφορά τόσο την παρουσίαση του καλλιτεχνικού έργου όσο και την καλλιέργεια των καλύτερων δυνατών συνθηκών για την καλλιτεχνική έρευνα και παραγωγή. Μολονότι δημιουργεί ευκαιρίες για νέους καλλιτέχνες, επιμελητές και συγγραφείς, ιδίως εντός της Ελλάδας, το Μουσείο καταδικάζει τις ηλικιακές διακρίσεις –ένα φαινόμενο που ενδημεί στην αγορά της τέχνης η οποία διαρκώς διψά για πρωτοεμφανιζόμενους και νέους καλλιτέχνες– και προτίθεται να δώσει ίσες ευκαιρίες σε καλλιτέχνες πρεσβύτερους ή στο μέσο της σταδιοδρομίας τους.

Τέλος, το ΕΜΣΤ έχει ως στόχο να φέρει τη σύγχρονη τέχνη και τον οπτικό πολιτισμό κοντά σε ένα κατά το δυνατόν ευρύτερο κοινό, σε μια χώρα μάλιστα όπου η αρχαιότητα κατέχει ανέκαθεν την πρωτοκαθεδρία στο πολιτιστικό πεδίο, συχνά σε βάρος της νεότερης και σύγχρονης κουλτούρας.

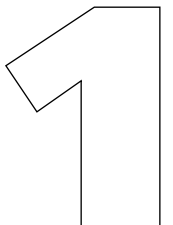
ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΕΜΣΤ

Επιπλέον, η δέσμευση για την προστασία του περιβάλλοντος πρέπει να είναι ένας από τους πυλώνες του έργου κοινωνικής ευθύνης του Μουσείου. Τα μουσεία γενικά, λόγω του ανθρωπιστικού και εκπαιδευτικού τους χαρακτήρα, έχουν την προνομιακή δυνατότητα να τονώνουν τη συμμετοχή και το αίσθημα κοινωνικής ευθύνης, να καλλιεργούν τον πολιτισμό ως μέσο ενδυνάμωσης της συλλογικής συνείδησης. Στόχος του ΕΜΣΤ μελλοντικά είναι να καταστεί αιεφόρο, να ελαχιστοποιήσει το ενεργειακό και περιβαλλοντικό του αποτύπωμα αλλά και να αναπτύξει την ευαισθητοποίηση του κοινού στα θέματα βιωσιμότητας και προστασίας του περιβάλλοντος.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Σε μια εποχή που τα μουσεία καλούνται, συχνά μη ρεαλιστικά, να επιτελέσουν πολλαπλούς ρόλους, αναλαμβάνοντας για παράδειγμα λειτουργίες που κάποτε ήταν ευθύνη των προνοιακών ή κοινωνικών υπηρεσιών, το ΕΜΣΤ θα εστιάσει πρωτίστως στο ρόλο του ως πολιτιστικού θεσμού. Θα δώσει χρόνο στην καλλιτεχνική δημιουργία και θα προάγει βιώσιμες πρακτικές προσεγγίζοντας την πολιτιστική παραγωγή δυναμικά αλλά με μέτρο. Το ΕΜΣΤ θα δρα ως χώρος στον οποίο κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα προσεγγίζονται κυρίως μέσω της πραγμάτευσης της σύγχρονης τέχνης και της κουλτούρας. Το Μουσείο θα δώσει βάρος στην πρακτική των εκθέσεων, πιστεύοντας ότι είναι το κύριο όχημα μέσω του οποίου η τέχνη μπορεί να εμπνεύσει, να προάγει το στοχασμό και να ενθουσιάζει. Παράλληλα, το δημόσιο πρόγραμμα θα συμπληρώνει το εκθεσιακό και θα περιλαμβάνει δράσεις με πολυφωνική και διεπιστημονική προσέγγιση αλλά και εφήμερες μορφές τέχνης. Στόχος του ΕΜΣΤ είναι να προβληματίσει, να πυροδοτήσει το χώρο της φαντασίας και να μας ωθήσει να δούμε την πραγματικότητα και τις συνθήκες της ζωής μας διαφορετικά. Έχει σκοπό να μας ενθαρρύνει να αμφισβητήσουμε το status quo, να σκεφτούμε πάνω στον τρόπο με τον οποίο συμπεριφερόμαστε ως πολίτες στο δημόσιο χώρο, αλλά και ο ένας προς τον άλλον. Τέλος, ως δημόσιος θεσμός, το ΕΜΣΤ δίνει έμφαση στον πολιτισμό ως κάτι που υπερβαίνει τη στεγνή οικονομική αξία και αντιμετωπίζει την τέχνη ως μέσο συμπεριληπτικότητας παρά ως πεδίο προνομίων και αποκλεισμών. Το ΕΜΣΤ επιδιώκει να προάγει την κατανόηση της παρούσας συνθήκης, πώς αυτή έχει διαμορφωθεί από το παρελθόν και με ποιον τρόπο ο καθένας από εμάς θα μπορούσε να συμβάλει στη βελτίωση ή την αλλαγή της. Το ΕΜΣΤ έχει την πεποίθηση ότι η τέχνη και ο πολιτισμός εν γένει είναι ζωτικής σημασίας αφορμές για να «σκεφτούμε τον κόσμο» από την αρχή, να προάγουμε νέες αξίες για το κοινό μας μέλλον, να το φανταστούμε διαφορετικά.

Τέλος, δεδομένου ότι βρισκόμαστε σε μια χώρα διεθνώς γνωστή για τη φιλοξενία της, το ΕΜΣΤ σχεδιάζει να προωθήσει ενεργά αυτή την τέχνη για καλλιτέχνες και κοινό.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Σύμφωνα με τον ιδρυτικό νόμο και τις τροπολογίες που ακολούθησαν, ο ρόλος του Διοικητικού-Οικονομικού Διευθυντή επικεντρώνεται στην υποστήριξη του έργου του Καλλιτεχνικού Διευθυντή του Μουσείου, τον οποίο υποβοηθά στην υλοποίηση και τον συντονισμό του έργου του, ενώ συγχρόνως, επιβλέπει την εκτέλεση των αποφάσεων του Δ.Σ., των νόμων και του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας του ιδρύματος. Πρόκειται για μια θέση οργάνου διοίκησης η οποία θεσμοθετήθηκε πρόσφατα σε φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Σε συνέχεια των προβλεπόμενων διαγωνιστικών διαδικασιών, η θέση του Διοικητικού-Οικονομικού Διευθυντή καλύφθηκε την 1η Δεκεμβρίου 2021. Διοικητική-Οικονομική Διευθύντρια ανέλαβε η Αθηνά Ιωάννου. Αν και η ανάληψη των καθηκόντων της είναι πρόσφατη, έχουν υλοποιηθεί, σε συνεργασία με την Καλλιτεχνική Διεύθυντρια, πολλά έργα και έχουν δρομολογηθεί περισσότερα.

Το μουσείο είναι ένας ζωντανός οργανισμός ο οποίος οφείλει να ανταποκρίνεται στις προκλήσεις της νέας εποχής. Αυτό όμως μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο εφόσον υπάρχει καθαρή και ισοσκελισμένη οικονομική διαχείριση, ένα αποτελεσματικό ανθρώπινο δυναμικό που το στελεχώνει και καλλιτέχνες που το υποστηρίζουν και τους υποστηρίζει.

Μέχρι στιγμής η διοικητική και οικονομική διαχείριση του ΕΜΣΤ επικεντρώνεται σε τρεις βασικούς άξονες: τον προϋπολογισμό, τη στελέχωση και το επαγγελματικό πλαίσιο της συνεργασίας με τους καλλιτέχνες.

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Ο προϋπολογισμός των 9.204.854 €, που εγκρίθηκε πρόσφατα, είναι απαραίτητος για την ολική επανεκκίνηση του φορέα. Για πρώτη φορά το Μουσείο λειτουργεί σε πλήρες ανάπτυγμα με ένα πολυσχιδές και σύνθετο συλλεκτικό, εκθεσιακό και εκδοτικό πρόγραμμα, στο οποίο θα πρέπει να προστεθούν η μεγάλη διεθνής και εγχώρια εκστρατεία επικοινωνίας και προβολής που μόλις έχει ξεκινήσει, και οι αναγκαίες αρχιτεκτονικές επεμβάσεις στους χώρους και τη συλλογή, προκειμένου να βελτιωθεί η μουσειακή και εκθεσιακή εμπειρία (π.χ. διαμόρφωση της εισόδου, του πωλητηρίου, της σήμανσης). Το ΕΜΣΤ πλέον δεν καλύπτει μόνο τα λειτουργικά του έξοδα και τις ανελαστικές του υποχρεώσεις αλλά παρουσιάζει και υποστηρίζει ένα πρόγραμμα διεθνών προδιαγραφών. Θα πρέπει να τονίσουμε πως από τα 9.204.854 € που εγκρίθηκαν, τα 5.204.500 € προέρχονται από τα ταμειακά διαθέσιμα των προηγούμενων ετών, τα οποία, παρόλες τις ανάγκες του Μουσείου, δεν είχαν δαπανηθεί. Ο φετινός προϋπολογισμός θα καλύψει φέτος τα πάγια λειτουργικά έξοδα του Μουσείου, θα ενισχύσει ουσιαστικά την εκθεσιακή δραστηριότητα, τις καλλιτεχνικές παραγωγές και

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

την καλλιτεχνική κοινότητα γενικότερα και θα προάγει την έρευνα, την εκπαίδευση και πολλές άλλες δράσεις που εκπληρώνουν τους ιδρυτικούς σκοπούς του Μουσείου. Εδώ ίσως θα πρέπει να σημειωθεί ότι πλέον ο οργανισμός, για πρώτη φορά, ξεκίνησε να χρησιμοποιεί την πρακτική των ανοικτών δημόσιων διαγωνισμών, εθνικών και διεθνών, εφόσον πλέον βρίσκονται υπό σύσταση τα απαιτούμενα γραφεία διαγωνισμών, προμηθειών και συμβάσεων του Μουσείου, ενισχύοντας έτσι αδιαμφισβήτητα τη διαφάνεια των διαδικασιών ανάθεσης καθώς και τις αρχές του ίσου ανταγωνισμού στις δημόσιες προμήθειες.

ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ & ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ

Στο ΕΜΣΤ αυτή την στιγμή υπηρετούν 55 στελέχη με σχέση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου (ΙΔΑΧ) καθώς και 2 στελέχη με διάθεση από το Υπουργείο Πολιτισμού. Σ' αυτή την ομάδα προστίθενται σε τακτά χρονικά διαστήματα και κατόπιν σχετικών εγκρίσεων άτομα με σχέση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου Ορισμένου Χρόνου (ΙΔΟΧ) για ορισμένους μήνες με μέγιστο χρονικό διάστημα τους 8, καθώς και αρκετοί φοιτητές, από την Ελλάδα και το εξωτερικό, οι οποίοι επιλέγουν το ΕΜΣΤ για να ασκήσουν την πρακτική τους εκπαίδευση.

Ωστόσο, το Μουσείο είναι υποστελεχωμένο, όπως εν γένει όλοι οι φορείς της Γενικής Κυβέρνησης. Βάσει του ισχύοντος ΕΚΛ θα έπρεπε στο Μουσείο να εργάζονται 88 υπάλληλοι. Καθώς οι προσλήψεις στο δημόσιο απαιτούν μια δύσκολη και χρονοβόρα διαδικασία, η Διοικητική-Οικονομική Διεύθυνση έχει αναζητήσει εναλλακτικούς, ταχύτερους και ευκολότερους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν να καλυφθούν άμεσα αναγκαίες κενές θέσεις του Μουσείου. Πρόσφατα μέσω της κινητικότητας μετατάχθηκαν δύο υπάλληλοι, ενώ ξεκίνησε ήδη η διαδικασία πρόσληψης μέσω ΑΣΕΠ ακόμη δέκα υπαλλήλων διαφόρων ειδικοτήτων, οι θέσεις των οποίων είναι εγκεκριμένες από το Υπουργείο εδώ και περίπου δύο χρόνια και είχαν παγώσει οι σχετικές διαδικασίες.

Ταυτόχρονα, αναζητούνται λύσεις και μέσω των εθνικών και ευρωπαϊκών χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, τα οποία θα μπορούσαν να στελεχώσουν τον φορέα με συμβάσεις ΙΔΟΧ μέγιστης διάρκειας δύο χρόνων.

Μέχρι τώρα, κληρονομημένοι από τις προηγούμενες διοικήσεις του Μουσείου, υπήρχαν εργαζόμενοι οι οποίοι προέρχονται από εταιρίες που παρείχαν ανθρώπινο δυναμικό, ωστόσο αυτές οι θέσεις πλέον καταργούνται και η τελευταία ανάλογη σύμβαση λήγει τον προσεχή Ιούνιο. Επιπλέον, αναζητείται βοήθεια από εξειδικευμένους εξωτερικούς συνεργάτες, συμπληρωματικούς στο υφιστάμενο προσωπικό, οι οποίοι για ορισμένο χρονικό διάστημα αναλαμβάνουν να υλοποιήσουν μέρη του προγράμματος του Μουσείου.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Το Μουσείο αυτή την στιγμή είναι καλά στελεχωμένο όσον αφορά τις διοικητικές οικονομικές υπηρεσίες (καλύπτεται πάνω από το 70% των προβλεπόμενων από τον ΕΚΛ θέσεων), ενώ υστερεί κατά πολύ σε θέσεις επιστημονικού προσωπικού και σε θέσεις επικοινωνίας και προβολής.

Τέλος, καθώς ο ΕΚΛ έχει συνταχθεί πριν από πέντε και πλέον χρόνια, είναι βέβαιο πως χρειάζεται τροποποίηση, επικαιροποίηση και συμπλήρωση, ώστε να αποτυπώνει καλύτερα την τρέχουσα καθώς και τη μελλοντική λειτουργία του φορέα.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ

Η νέα Διεύθυνση του ΕΜΣΤ υποστηρίζει ανεπιφύλακτα τους σύγχρονους εικαστικούς καλλιτέχνες, τους οποίους οφείλει και θέλει να έχει κοντά της στο έργο προς την κοινωνία. Ωστόσο, υπάρχουν αρκετές ιδιαιτερότητες ως προς την συγκεκριμένη συμπόρευση και συνεργασία και πολλές φορές οι καλλιτέχνες βρίσκονται αντιμέτωποι με πολλά πρακτικά προβλήματα, όταν αυτοί καλούνται να μπουν και να δημιουργήσουν μέσα σε ένα μουσείο σύγχρονης τέχνης. Επιπλέον, και όπως όλοι γνωρίζουν, το οικονομικό πλαίσιο στο οποίο κινούνται σήμερα οι καλλιτέχνες, είτε αυτοί είναι ερασιτέχνες, είτε επαγγελματίες, είναι πολύ δύσκολο και τις πιο πολλές φορές μη βιώσιμο. Τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, είναι πολύ λίγοι οι φορείς που ασχολούνται με την υποστήριξη και την ενίσχυση αυτών των καλλιτεχνών κατά τις βέλτιστες πρακτικές. Γι' αυτό και το ΕΜΣΤ αποτελεί έναν από τους λίγους φορείς που θεσπίζει για πρώτη φορά πίνακα αμοιβών για τους καλλιτέχνες. Πρόκειται για μια διαβάθμιση των καλλιτεχνικών αμοιβών, η οποία λαμβάνει υπόψη τόσο την έκταση και τον χρόνο της παραγωγής ενός έργου όσο και το είδος και τον χρόνο της εκάστοτε έκθεσης.

Συγχρόνως, και δεδομένου του πολύ δύσκολου διοικητικο-οικονομικού πλαισίου στο οποίο κινείται και δραστηριοποιείται ένας πολιτιστικός οργανισμός ιδιωτικού δικαίου της Γενικής Κυβέρνησης, όπως είναι το ΕΜΣΤ, ο εν λόγω πίνακας αμοιβών προβλέπει όλες αυτές τις ιδιαίτερες και χρονοβόρες διαδικασίες που διατρέχουν το ελληνικό δημόσιο, τόσο για ξένους καθώς και για Έλληνες καλλιτέχνες, επαγγελματίες και μη, ώστε το έργο τους να γίνεται απρόσκοπτα και να είναι βιώσιμο και για τους ίδιους.

Η ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΟΥ ΕΜΣΤ

Η συλλογή του ΕΜΣΤ περιλαμβάνει ελληνική και διεθνή σύγχρονη τέχνη. Το Μουσείο ιδρύθηκε το 2000 και ως τώρα έχει επικεντρωθεί στην τέχνη του 21ου αιώνα. Συλλέγει ωστόσο και ελληνική τέχνη της ευρύτερης μεταπολεμικής περιόδου, μέσα από την οποία φωτίζονται τα βασικά στάδια ανάπτυξης της σύγχρονης παράδοσης εντός και εκτός της χώρας. Ο κορμός της συλλογής αποτελείται κατά κύριο λόγο από έργα εννοιολογικής τέχνης καθώς και από έργα κοινωνικοπολιτικού προσανατολισμού. Μέχρι σήμερα η συλλογή διαθέτει 1.400 έργα.

Η συλλογή, κατά τις πρώτες δύο δεκαετίες του Μουσείου, εμπλουτίστηκε με γνώμονα αυτό που αποκαλούμε «διαπολιτισμικό», δηλαδή το προϊόν της παγκοσμιοποίησης του 1990 και του απόηχου εκθέσεων με μεγάλη επίδραση, όπως η έκθεση *Magiciens de la Terre* στο Centre Pompidou στο Παρίσι το 1989. Ωστόσο, καθώς ο κόσμος της τέχνης έχει εξαπλωθεί σε όλον τον πλανήτη και τα πεδία της καλλιτεχνικής πρακτικής διευρύνονται, καθώς οι τιμές στην αγορά της σύγχρονης τέχνης εκτινάσσονται στα ύψη και τα περισσότερα μουσεία δεν διαθέτουν απεριόριστους πόρους, ανθρώπινο δυναμικό και χώρο, είναι πια αδύνατη η ανάπτυξη μιας συλλογής που θα κινείται στις πέντε ηπείρους με συνοχή και βάθος. Συνεπώς, γίνεται όλο και πιο επιτακτική η ανάγκη να αποκτήσουν τα μουσεία ως συλλεκτικοί θεσμοί πιο στοχευμένο προσανατολισμό, ώστε να αντικατοπτρίζουν πιο συγκεκριμένα τις εξελίξεις στη σύγχρονη τέχνη. Όσον αφορά το ΕΜΣΤ αυτό σημαίνει μια νέα συλλεκτική πολιτική, η οποία να συνάδει περισσότερο με τη γεωγραφική του θέση και τον γεωπολιτικό χώρο. Η πολιτική της συλλογής, μπαίνοντας στην τρίτη δεκαετία της ύπαρξης του Μουσείου, θα εστιάζει περισσότερο σε πιο λεπτομερείς θεματικές και σε πιο συγκεκριμένα γεωγραφικά και πολιτιστικά σημεία έρευνας που σχετίζονται με τη γεωπολιτική θέση της Ελλάδας.

Η στρατηγική θέση της Ελλάδας στη νοτιοανατολική άκρη της Ευρώπης, στα σύνορά της με την Τουρκία και τα Βαλκάνια, πολύ κοντά στη Μέση Ανατολή και με ένα μέτωπο στραμμένο προς τη Βόρεια Αφρική, είναι μια θέση πλούσια σε αφηγηματικές δυνατότητες, γειωμένη στην πλούσια πολυπολιτισμική, ιστορική και κοινωνικοπολιτική δυναμική της Μεσογείου, της Νότιας Ευρώπης και της περιοχής που κάποτε αποκαλούνταν Λεβάντε. Το ΕΜΣΤ διαθέτει επομένως μια σειρά από μοναδικά πλεονεκτήματα, τα οποία του επιτρέπουν να γίνει ένα κορυφαίο μουσείο για την περιοχή, ικανό να πραγματευτεί την πλούσια ιστορία της και να αναδείξει το δυναμικό περιφερειακό της παρόν.

Πολλές πτυχές της περιοχής αυτής είναι terra incognita, αποτέλεσμα της ελλιπούς μελέτης της οθωμανικής περιόδου, των μακροχρόνιων συγκρούσεων που την ακολούθησαν, των γεωπολιτικών εντάσεων και της πάλης για την ηγεμονία, στο πλαίσιο μιας αντιπαράθεσης μεταξύ κυρίαρχων και περιθωριοποιημένων αφηγήσεων. Πολλές

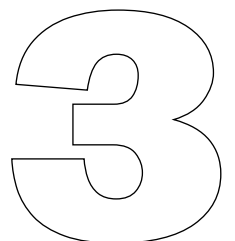
Η ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΟΥ ΕΜΣΤ

από τις ιστορίες της έχουν θαφτεί κάτω από τα ιδεολογήματα για την οικοδόμηση του έθνους, την πρόοδο και τον εκδυτικισμό. Είναι ανάγκη να βγουν στην επιφάνεια νέες αφηγήσεις, ακόμη κι εκείνες που αντικατοπτρίζουν τις ρίζες της ταραχώδους ιστορίας της ίδιας της Ελλάδας και τον κοσμοπολιτισμό της διασποράς της. Εθνικοί μύθοι πρέπει να ανασκευαστούν και μειονοτικές φωνές να ακουστούν.

Η αλήθεια είναι πως μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης και του τείχους του Βερολίνου, υπήρξε σε όλη τη Δύση κάποιο ενδιαφέρον για την τέχνη των Βαλκανίων και της Ανατολικής Ευρώπης. Ήταν όμως βραχύβιο και κατακερματισμένο, προϊόν ενός πρόσκαιρου εξωτικού ενδιαφέροντος γι' αυτόν τον ευρωπαϊό «Άλλο». Στη σημερινή μάλιστα πολεμική συγκυρία φαίνεται καθαρά η μερική γνώση που έχει η Δύση για τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής αυτής. Στο μεταξύ, στην Κεντρική και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη, την Τουρκία, τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική, η σύγχρονη τέχνη αναπτύσσεται και ανθεί. Πόλεις όπως το Κάιρο, η Κωνσταντινούπολη, η Βηρυτός και η Αθήνα έχουν ζωντανές καλλιτεχνικές σκηνές που συχνά αναπτύσσονται ανεξάρτητα από τις κρατικές δομές, και οι οποίες πρέπει να συμπεριληφθούν στον δημόσιο διάλογο για την κουλτούρα και να υποστηριχθούν. Το ΕΜΣΤ στοχεύει να αναλάβει αυτόν τον ρόλο, χτίζοντας πάνω σε καλλιτέχνες που έργα τους ήδη περιλαμβάνονται στη συλλογή του, όπως ο Kutlug Ataman, η Mona Hatoum, η Emily Jacir, η Joanna Hadjithomas και ο Khalil Joreige, καθώς και ευρύτερα σε έργα κοινωνικοπολιτικού προσανατολισμού, συνεχίζοντας μια ήδη υπάρχουσα σημαντική κατεύθυνση της συλλογής.

Έτσι, αντί να αναπτύσσει μια γενικής φύσης διεθνή «παγκοσμιοποιημένη» συλλογή, κάτι που ούτως ή άλλως θα ήταν σήμερα ανέφικτο για λόγους που αναφέρθηκαν πιο πάνω, το ΕΜΣΤ θα δώσει προτεραιότητα σε καλλιτέχνες της Μεσογείου και του Παγκόσμιου Νότου. Εξάλλου, πολλοί από αυτούς είναι στραμμένοι σε κοινωνικοπολιτικά ζητήματα που σχετίζονται με τις αλληπάλληλες κρίσεις και την αποστέρηση που έχει βιώσει στην πολύ πρόσφατη ιστορία της η Ελλάδα – μια χώρα που ανήκει στον Νότο με όρους τόσο πολιτισμικής ευαισθησίας όσο και οικονομικών δεινών.

Εκτός από αυτόν τον ουσιαστικό γεωπολιτικό εντοπισμό, η πολιτική της συλλογής θα επαναπροσδιοριστεί και ως προς την απόκτηση έργων Ελλήνων καλλιτεχνών. Θα δοθεί έμφαση σε μια γενιά καλλιτεχνών οι οποίοι, τα χρόνια της οικονομικής κρίσης, της λιτότητας και της απουσίας δομικής υποστήριξης, είδαν τις δυνατότητες και τις προοπτικές τους να περιορίζονται δραματικά. Συμπληρωματικά, ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί και σε διεθνείς καλλιτέχνες που έχουν πραγματοποιήσει μακροχρόνια έρευνα στην Ελλάδα και έχουν δημιουργήσει έργα που σχετίζονται με την πρόσφατη ιστορία και τον πολιτισμό της χώρας.

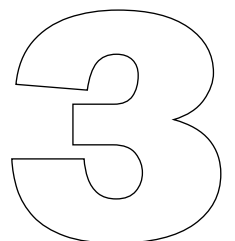
Η ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΟΥ ΕΜΣΤ

Μπαίνοντας στο επόμενο κεφάλαιο της ύπαρξης του, το ΕΜΣΤ θα αναλάβει πλήρως τον ρόλο του ως ο κατεξοχήν εθνικός φορέας υποστήριξης των καλλιτεχνών και γενικότερα των επαγγελματιών του πεδίου της τέχνης. Θα καταργηθεί η πολιτική αναζήτησης δωρεών από τους καλλιτέχνες, που ακυρώνει βασικές παραμέτρους της αποστολής του Μουσείου, όπως είναι η ενίσχυση της εγχώριας αγοράς της τέχνης. Το ΕΜΣΤ θα αποκτά έργα μέσω αγορών είτε από τους ίδιους τους καλλιτέχνες είτε, αν διαθέτουν, από τους επαγγελματικούς εκπροσώπους τους, όπως, για παράδειγμα, τις γκαλερί. Όσον αφορά τις δωρεές από συλλέκτες και ιδιώτες, θα γίνονται δεκτές επιλεκτικά και με βασικό κριτήριο επιλογής την κεντρική κατεύθυνση της συλλογής, προκειμένου να μην δημιουργούνται στρεβλώσεις στο περιεχόμενό της.

Στο πλαίσιο της συγκρότησης θεσμικών υποδομών, συντάσσεται και σύντομα θα δημοσιοποιηθεί ένα ολοκληρωμένο εγχειρίδιο του συστήματος διαχείρισης της Συλλογής που θα περιλαμβάνει τη «Νέα Πολιτική Απόκτησης των Συλλογών», την «Πολιτική Διαχείρισης των Συλλογών», την «Πολιτική Πρόσβασης στις Συλλογές», την «Πολιτική Δανείων», την «Πολιτική Φροντίδας και Συντήρησης» και το «Εγχειρίδιο Διαδικασιών Τεκμηρίωσης».

Άμεσα συνδεδεμένη με τη συλλογή είναι η πολιτική έκθεσής της, για την αναθεώρηση της οποίας δεν χρειάζεται πια έγκριση από θεσμικά όργανα εκτός Μουσείου. Αντικαθίσταται η ιδέα της «μόνιμης» συλλογής (οξύμωρος όρος σ' ένα μουσείο σύγχρονης τέχνης) και μιας στατικής και παγιωμένης μουσειολογικής μελέτης από μια ευέλικτη επιμελητική προσέγγιση, η οποία θα ανανεώνει συχνά τα εκτιθέμενα έργα της συλλογής και θα προτείνει καινούργιες αφηγήσεις, συνδέσεις, σχέσεις και ερμηνείες. Με τον τρόπο αυτό, η συλλογή του Μουσείου θα είναι ένας ζωντανός οργανισμός που θα αλλάζει και θα προσελκύει κάθε φορά εκ νέου το κοινό. Στο ίδιο πλαίσιο, ο σχεδιασμός των εκθέσεων της συλλογής θα ανατίθεται συστηματικά σε αρχιτεκτονικά γραφεία και ειδικευμένους επαγγελματίες, όπως είναι η διεθνής πρακτική που στοχεύει σε μια ολοκληρωμένη μουσειακή και χωροταξική εμπειρία. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η συστηματική συνεργασία με όμορους φορείς και η διοργάνωση εκθέσεων με έργα της συλλογής εκτός των τειχών, τόσο στην Αθήνα όσο και, κυρίως, στην περιφέρεια.

Τέλος, αναδιοργανώνεται το καλλιτεχνικό αρχείο, ώστε να έχει άμεση σχέση με τη συλλογή και τις εκθέσεις του Μουσείου και να γίνει ευκολότερα προσβάσιμο στους εξωτερικούς ερευνητές. Η βιβλιοθήκη του ΕΜΣΤ εμπλουτίζεται έτσι ώστε να αποτελέσει σε βάθος χρόνου σημαντικό εξειδικευμένο ερευνητικό κέντρο. Στον χώρο της βιβλιοθήκης θα παρουσιάζονται μικρές εκθέσεις με υλικό από το καλλιτεχνικό αρχείο του ΕΜΣΤ και, ευρύτερα, με θέματα που αφορούν τη σχέση σύγχρονης τέχνης και βιβλίων.

Statecraft. Διαμορφώνοντας το Κράτος

17.06–30.10.2022

Επιμέλεια: Κατερίνα Γρέγου

Η έκθεση *Statecraft. Διαμορφώνοντας το κράτος*, με την οποία ξεκινάει το πρόγραμμα της νέας καλλιτεχνικής διεύθυνσης, εξετάζει τους μηχανισμούς κατασκευής, τη δομή και την ιδεολογική ρητορική που ενέχει το οικοδόμημα του έθνους και του κράτους. Αναλύει τα εγγενή τους προβλήματα και τις περιπλοκότητές τους και παρατηρεί τη σημερινή τους αστάθεια, σε μια εποχή που διαπιστώνουμε, για άλλη μια φορά, την ανησυχητική άνοδο του εθνικισμού στην Ευρώπη. Παρέχει μια διεισδυτική όψη πέρα από τις στερεοτυπικές προσεγγίσεις του θέματος και εντοπίζει την κατάχρηση και τα αδιέξοδα της κρατικής εξουσίας, τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει αυτή στις σημερινές πολυφυλετικές πλουραλιστικές κοινωνίες, όπως και τη μεταβίβαση των εθνικών εξουσιών σε υπερεθνικούς οργανισμούς ή πολυεθνικές εταιρείες.

Μετά την επέτειο της επανάστασης του 1821, η στιγμή μοιάζει πλέον πιο νηφάλια και πρόσφορη για να συζητήσουμε το θέμα της διαμόρφωσης του κράτους με ενδελεχή, κριτικό τρόπο και από πολλαπλές οπτικές γωνίες, πέρα από την παραδοσιακή, κυρίαρχη αφήγηση της εθνικής μας ιστορίας. Είναι απολύτως κρίσιμο για τη μελλοντική κατεύθυνση των ευρωπαϊκών χωρών και τη συνοχή της ηπείρου, καθώς μάλιστα τα σύννεφα του πολέμου μαζεύονται πάλι απειλητικά.

Στη σημερινή πολυπολιτισμική Ευρώπη είναι δύσκολο να τεθούν αντικειμενικά κριτήρια εθνικής υπόστασης καθώς η ταυτότητα, η γλώσσα και η εθνική προέλευση γίνονται έννοιες όλο και πιο ρευστές και μεταβαλλόμενες. Επιπλέον, το φιλελεύθερο δημοκρατικό πρόταγμα της Ευρώπης περί ανοχής, κοινωνικής πρόνοιας για όλους και αποδοχής της ποικιλότητας, εθνοτικής ή άλλης, παραπαίει καθώς κυριαρχεί η αμνησία της ευρωπαϊκής ιστορίας. Η ξενοφοβία, ο ρατσισμός και η προκατάληψη είναι σε άνοδο σε αρκετές χώρες της Ευρώπης και τροφοδοτούνται από την εθνικιστική ρητορική. Οι υπερεθνικοί οργανισμοί όπως η Ε.Ε., που συστάθηκαν για να αποτρέψουν καταστροφές σαν τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και να διευκολύνουν τη διασυνοριακή και πολύπλευρη συνεργασία σε θέματα οικονομίας, ανάπτυξης και περιβάλλοντος, αποδυναμώνονται, αμφισβητούνται ή, ακόμη χειρότερα, γίνονται μέρος καινούργιων προβλημάτων.

Σε αυτό το πλαίσιο, ποιος μπορεί να είναι ο μελλοντικός ρόλος του εθνικού κράτος — αυτού του σχετικά πρόσφατου τεχνητού κατασκευάσματος που οι ρίζες του βρίσκονται μόλις στον 19ο αιώνα; Είναι λανθασμένη η πρόβλεψη της σταδιακής κατάλυσής του,

ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

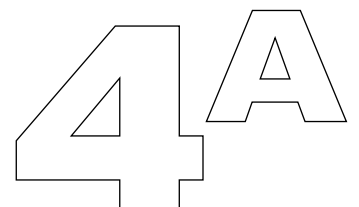
Statecraft. Διαμορφώνοντας το Κράτος

λόγω της αποδυνάμωσής του, στην εποχή της παγκοσμιοποίησης; Είναι το έθνος μια «φαντασιακή πολιτική κοινότητα», το πολιτισμικό κατασκεύασμα μιας διαρκώς ανακυκλούμενης διαλεκτικής, όπως έλεγε ο Benedict Anderson στο ρηξικέλευθο βιβλίο του *Φαντασιακές κοινότητες: στοχασμοί για τις απαρχές και τη διάδοση του Εθνικισμού*; Πώς θα μπορούσαμε να ξανασκεφτούμε το σύγχρονο εθνικό κράτος στην εποχή της παγκοσμιοποίησης και τη συχνά μετά- ή υπέρ-εθνική προσέγγιση και λειτουργία της σημερινής κοινωνίας; Πώς θα μπορούσαμε να σκεφτούμε τη διαχείριση μιας πανδημίας όπως αυτή του COVID-19 χωρίς διαχείριση κρίσεων ή σχεδιασμό σε εθνικό επίπεδο ή χωρίς ένα εθνικό σύστημα υγείας; Μπορούμε να φανταστούμε άλλα μοντέλα κοινωνικής και κρατικής οργάνωσης που δεν θα απαιτούν την ταύτιση με συγκεκριμένη σημαία ή διαβατήριο; Ποιες άλλες μορφές του ανήκειν και της κοινότητας, εκτός του εθνικού κράτους, θα μπορούσαν να ευδοκιμήσουν; Πώς θα υπερβούμε την τοξικότητα του εθνικισμού αλλά θα διατηρήσουμε και τα πλεονεκτήματα του εθνικού κράτους για να δημιουργήσουμε ένα κράτος πιο συμπεριληπτικό;

Το εθνικό κράτος δεν είναι ποτέ μια παγιωμένη κατάσταση: πάντα υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης, και με αυτή την έννοια θα λέγαμε ότι είναι διαρκώς σε εξέλιξη — ένα έργο με εγγενή σφάλματα και προβλήματα που παρουσιάζει διαφορετικούς βαθμούς επιτυχίας και αποτυχίας ανάλογα με το ποιος βρίσκεται στο πηδάλιο σε κάθε χώρα. Όπως είχε πει ο Hegel, «Το κράτος δεν είναι έργο τέχνης»· δεν είναι δηλαδή ποτέ μια παγιωμένη και ολοκληρωμένη συνθήκη, είναι διαρκώς εν εξέλιξη και πάντα υπόκειται σε αναθεώρηση και βελτίωση.

Η έκθεση *Statecraft. Διαμορφώνοντας το κράτος* συγκεντρώνει μια πολυφωνική ομάδα 36 καλλιτεχνών που διεισδύουν κριτικά σε αυτά τα ερωτήματα από μια διευρυμένη οπτική. Σε μια εποχή που αμφισβητούνται τα στερεοτυπικά εθνικά κυρίαρχα αφηγήματα, όπου η παρεμβατική τεχνολογία και η ψηφιακή παρακολούθηση απειλούν την ιδιωτική ζωή μας, και υπάρχει ανάγκη για πιο συμπεριληπτικές πρακτικές, καθώς οι πολίτες των περισσότερων χωρών δεν περιορίζονται σε μία εθνοτική ομάδα, το έργο των καλλιτεχνών της έκθεσης φωτίζει και αναδεικνύει τις προκλήσεις, τις περιπλοκότητες και τις προκαταλήψεις πίσω από τα διαφιλονικούμενα θέματα του έθνους και του κράτους, προτρέποντάς μας να τα δούμε με διαφορετική, διεισδυτική, κριτική και πολλές φορές ανορθόδοξη διάθεση.

Τα έργα της έκθεσης, της μεγαλύτερης που έχει οργανώσει το ΕΜΣΤ στη μόνιμη έδρα του, απλώνονται σε δύο ορόφους και θίγουν θέματα όπως: –τους εθνικιστικούς μηχανισμούς ταύτισης και κατασκευής των μισαλλόδοξων ομάδων –τις ασύμμετρες διαδικασίες συμπερίληψης ή αποκλεισμού στους δημόσιους μηχανισμούς του κράτους –τη σχέση ψηφιακών τεχνολογιών και νομαδικών ροών –την πολιτική ανυπακοή –τη γλώσσα ως

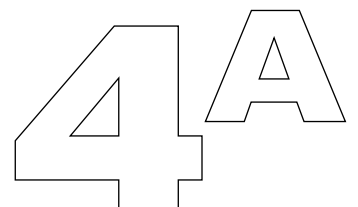
ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

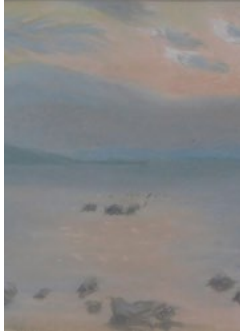
Statecraft. Διαμορφώνοντας το Κράτος

σύστημα διαφοροποίησης –τις έμφυλες διαστάσεις της εξουσίας –την έννοια του εγκλήματος πολέμου σε σχέση με την εθνική ομοιογένεια –την κατασκευή της εθνικής κληρονομιάς ως δημόσιας ιστορίας –την ιθαγένεια ως καταναλωτικό εμπόρευμα – την ολοένα και μεγαλύτερη αστυνομική ισχύ του κράτους –τα συστήματα εγκλεισμού και τιμωρίας –εθνικιστικές τελετουργίες όπως η ποδοσφαιρική –τον περιορισμό του ελευθερίας του λόγου σε χώρες της Ανατολικής Ευρώπης –τις αφηγήσεις της λογοτεχνίας στην υπηρεσία των εθνικιστικών κατασκευών –την αντικατάσταση των εθνικών συστημάτων διαβούλευσης από εταιρικούς σχηματισμούς –τον ρόλο των εθνικών μουσείων στην κατασκευή εθνικών αφηγήσεων, και πολλά ακόμη. Μολονότι η έκθεση είχε σχεδιαστεί πριν από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και το ξέσπασμα του πολέμου, πολλά από τα έργα της έκθεσης, ιδίως εκείνα που προέρχονται από καλλιτέχνες της Ανατολικής Ευρώπης, φωτίζουν το ιστορικό βάθος και τις πολιτικές συνιστώσες της σύγκρουσης.

Συμμετέχουν οι καλλιτέχνες: Bani Abidi, Ewa Axelrad, Μαρία Βαρελά, Βαγγέλης Βλάχος, Ειρήνη Βουρλούμη, Loulou Cherinet, Liu Chuang, Γιώργος Γύζης, Köken Ergun, Katya Ev, Marta Górnicka, Ivan Grubanov, Lise Harlev, Femke Herregraven, Ελένη Καμμά, Thomas Kilpper, Szabolcs KissPál, Πάνος Κοκκινιάς, Stéphanie Lagarde, Langlands & Bell, Ella Littwitz, Thomas Locher, Cristina Lucas, Tanja Muravskaja, Marina Naprushkina, Kristina Norman, Daniela Ortiz, Trevor Paglen, Αντώνης Πίττας, Zanny Begg & Oliver Ressler, Jaanus Samma, Larissa Sansour, Jonas Staal, Αναστάσης Στρατάκης, Sasha Stresna, Αλέξης Φιδετζής.

Θα εκδοθούν ελληνικός και αγγλικός κατάλογος.

Ειρήνη Βουρλούμη: Στον ίδιο χώρο

Ένας φωτογραφικός διάλογος με τον ζωγράφο Ανδρέα Βουρλούμη
17.06–30.10.2022

Επιμέλεια: Σταμάτης Σχιζάκης

Το *Στον ίδιο χώρο* είναι ένας καλλιτεχνικός διάλογος που άνοιξε η φωτογράφος Ειρήνη Βουρλούμη με το ζωγραφικό έργο του παππού της Ανδρέα Βουρλούμη (1910–1999). Η Ειρήνη Βουρλούμη παραθέτει δικές της φωτογραφίες, τραβηγμένες με κινητό τηλέφωνο κατά τις περιπλανήσεις της στην πόλη της Αθήνας – ένας φόρος τιμής δίπλα σε έργα που έκανε ο Ανδρέας Βουρλούμης πάνω από μισό αιώνα πριν: ζωγραφικούς πίνακες, υδατογραφίες, σχέδια και ποιήματα. Τα μέσα διαφέρουν αλλά ο σκοπός είναι κοινός.

Η έκθεση παρουσιάζει 32 ζεύγη φωτογραφιών και ζωγραφικών έργων που έχει επιλέξει η ίδια η Ειρήνη Βουρλούμη. Η αντιπαραβολή των φωτογραφιών με τα ζωγραφικά έργα επικεντρώνεται θεματικά στην καταγραφή της πόλης της Αθήνας και της καθημερινής ζωής της, αλλά περιλαμβάνει και τη σύνδεση συναισθηματικών καταστάσεων με χρωματικές και μορφολογικές λεπτομέρειες σε τοπία και εσωτερικούς χώρους. Μέσα από τον συσχετισμό των εικόνων η φωτογράφος δημιουργεί γέφυρες μεταξύ της μεταπολεμικής Αθήνας, όπως την αποτύπωσε στα γρήγορα σχέδιά του ένας ιστορικής σημασίας ζωγράφος και της ίδιας πόλης σήμερα, όπως την καταγράφει η ίδια στις δικές τις περιπλανήσεις. Από τις εικόνες αυτές αναδύεται ο διαχρονικός χαρακτήρας της πόλης, από την αρχιτεκτονική και το τοπίο ως τη ζωή των κατοίκων της, αλλά και μια εναλλακτική γενεαλογία απεικόνισης του αστικού τοπίου.

Ο Ανδρέας Βουρλούμης γεννήθηκε στην Πάτρα το 1910 και πέθανε στην Αθήνα το 1999. Σπούδασε χημεία, και εργάστηκε για ένα διάστημα ως χημικός, επικεντρώθηκε όμως στη μελέτη της ζωγραφικής, ζώντας μάλιστα για ένα διάστημα στο Παρίσι. Κατοικούσε στο Κολωνάκι ενώ διατηρούσε εργαστήριο στο Παγκράτι. Είχε πάντα μαζί του σημειωματάρια στα οποία ζωγράφιζε. Κατά τη διάρκεια της ζωής του, ο Ανδρέας Βουρλούμης γέμισε εκατοντάδες τετράδια με σχέδια και ακουαρέλες, κυρίως με σκηνές από την καθημερινή ζωή στην Αθήνα. Έχουν γίνει δύο αναδρομικές εκθέσεις του έργου του, στην Εθνική Πινακοθήκη το 1990 και στο Μουσείο Μπενάκη το 1999.

Η Ειρήνη Βουρλούμη γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Αθήνα και έχει ελληνική και ινδονησιακή καταγωγή. Σπούδασε στο Parsons School of Design και στο Columbia Graduate School of Journalism στη Νέα Υόρκη. Εκτός από την καλλιτεχνική της δουλειά σαν φωτογράφος η Ειρήνη Βουρλούμη έχει συνεργαστεί ως φωτορεπόρτερ με εφημερίδες, περιοδικά και blog, όπως οι The New York Times, The Guardian, The Wall Street Journal, The Financial Times, κυρίως για θέματα που σχετίζονται με την προσφυγική κρίση αλλά και τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα. Ανάμεσα στις προσωπικές σειρές έργων της

ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Ειρήνη Βουρλούμη: Στον ίδιο χώρο

περιλαμβάνεται η σειρά φωτογραφιών από τις εθνικές εκλογές του 2015, *Party like there is no tomorrow*, ο φωτογραφικός συσχετισμός του μυθιστορήματος του Στρατή Μυριβήλη «Η Παναγιά η γοργόνα» με την πρόσφατη υποδοχή μεταναστών στη Σκάλα Συκαμινιάς, *The Mermaid Madonna*, καθώς και η καταγραφή της Αθήνας ως σκηνικού της οικονομικής κρίσης, *In Waiting*. Η Βουρλούμη έχει εκθέσει στο Bozar στις Βρυξέλλες, στο Martin Gropius Bau στο Βερολίνο και στο Μουσείο Μπενάκη στην Αθήνα, μεταξύ άλλων. Το πρώτο της βιβλίο, *In Waiting*, κυκλοφόρησε το 2017 από τον γερμανικό εκδοτικό οίκο Hatje Cantz. Η Βουρλούμη είναι μέλος της ελληνικής κολεκτίβας Depression Era.

Θα εκδοθεί δίγλωσσος ψηφιακός κατάλογος.

Αντώνης Πίττας: *jaune, geel, gelb, yellow*

Πράξεις μοντερνισμού με τον Αντώνη Πίττα και τον Theo van Doesburg
Παρέμβαση στη συλλογή του ΕΜΣΤ (2ος όροφος)
17.06–30.10.2022

Επιμέλεια: Δάφνη Βιτάλη

Ο Αντώνης Πίττας ασχολείται εδώ και καιρό με τη διερεύνηση της εικαστικής γλώσσας και κληρονομιάς του μοντερνισμού και την υπόσχεσή του για έναν καλύτερο, πιο ισότιμο και δημοκρατικό κόσμο για όλους. Εντούτοις, η σφοδρή επιθυμία για πλήρη ανανέωση συνέβαλε επίσης στην ολοκληρωτική καταστροφή. Το 2019 ο Πίττας ήταν φιλοξενούμενος καλλιτέχνης στην οικία Van Doesburg, το πάλαι ποτέ σπίτι και στούντιο του Theo van Doesburg, λίγο έξω από το Παρίσι. Η διαμονή του συνέπεσε με τις ευρείας κλίμακας διαμαρτυρίες του κινήματος των κίτρινων γιλέκων στη Γαλλία. Παρόλο που οι διαδηλώσεις έδειχναν να έχουν κοινό οπτικό παρονομαστή τα κίτρινα γιλέκα, τα κίνητρα των διαδηλωτών που απαιτούσαν αλλαγές ήταν πολλά και ιδιαιτέρως διαφορετικά μεταξύ τους. Ο Πίττας πέρασε από τον φλέγοντα χαρακτήρα των διαδηλώσεων έξω στους δρόμους, στο ιστορικό πλαίσιο και την ιδιωτική σφαίρα της οικίας Van Doesburg. Η επιλογή του αυτή τον ώθησε να εξετάσει την κληρονομιά του μοντερνισμού μέσα από ένα πολιτικό πρίσμα. Το έργο του Πίττα βασίστηκε σε μια επιλογή από έργα σε χαρτί του Van Doesburg, από τη μεγάλη συλλογή του Centraal Museum της Ουτρέχτης, της πόλης στην οποία γεννήθηκε και μεγάλωσε ο Ολλανδός καλλιτέχνης. Ως η κινητήρια δύναμη του κινήματος De Stijl, ο Van Doesburg (μαζί με τον Mondrian) αναδείχθηκε σε έναν από τους πιο επιδραστικούς καλλιτέχνες στη σύγχρονη ευρωπαϊκή ιστορία της τέχνης. Ο Πίττας επέλεξε σχέδια και γκουάς του Van Doesburg, τα οποία αντιπαραθέτει, τόσο εικαστικά όσο και διαλογικά, με τις δικές του μεγάλων διαστάσεων σιλουέτες από αλουμίνιο. Ο Πίττας απαθανάτισε τις διαδηλώσεις του κινήματος των κίτρινων γιλέκων φωτογραφίζοντας τους διαδηλωτές, την αστυνομία αλλά και τις αντιπαραθέσεις και διαδράσεις τους στους δρόμους. Στην παρέμβαση αυτή, επιστρέφουν ως σιλουέτες, άλλοτε ως ξεχωριστά άτομα και άλλοτε συγχωνεύονται σε μια ενιαία μάζα σωμάτων. Με την τοποθέτησή τους μπροστά από τα σχέδια του Van Doesburg, μοιάζουν να κλείνουν τον δρόμο αλλά και να προστατεύουν το έργο του, την κληρονομιά του. Οι επισκέπτες της έκθεσης ενθαρρύνονται να φωτογραφίσουν το έργο με τη χρήση φλας, ώστε να ενεργοποιηθεί η εγκατάσταση. Χαρακτηριστικό στοιχείο, τόσο της έκθεσης όσο και της έκδοσης που τη συνοδεύει, είναι το ανακλαστικό φύλλο σε κίτρινο χρώμα, ένα υλικό που χρησιμοποιείται εν γένει σε στηθαία και οδικές πινακίδες, και οι συνυποδηλώσεις του σχετίζονται με κίνδυνο, ορατότητα, προειδοποίηση, προστασία, τοξικότητα, ασφάλεια

ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Αντώνης Πίττας: *jaune, geel, gelb, yellow*

και έλεγχο. Ο τίτλος *jaune, geel, gelb, yellow* προέρχεται από το ντανταϊστικό περιοδικό *Mécano* του Van Doesburg, το οποίο εκδόθηκε πριν από 100 χρόνια. Η έκθεση και η έκδοση που τη συνοδεύει εξετάζουν την αποτυχία, την κατάρρευση και την ιστορικοποίηση των μοντερνιστικών ιδεωδών που πρέσβευε ο Theo van Doesburg, με φόντο το σημερινό πολιτικό σκηνικό των μαζικών διαμαρτυριών. Η εγκατάσταση του Πίττα παρεμβαίνει άμεσα στη συλλογή του ΕΜΣΤ, συγκεκριμένα σε ένα κεφάλαιο που αναφέρεται στην πολιτική αναταραχή και τη διαμαρτυρία κατά τις δεκαετίες του 1960 και 1970, όταν η χώρα βρισκόταν υπό την επιρροή μιας στρατιωτικής δικτατορίας, και έρχεται να προτείνει την εξέταση διαφόρων πτυχών της πολιτικής δυσαρέσκειας και των μέσων με τα οποία αυτή εκφράζεται.

Η έκθεση εντάσσεται στο νέο πρόγραμμα του ΕΜΣΤ, στο πλαίσιο του οποίου σύγχρονοι καλλιτέχνες καλούνται να παρέμβουν στη συλλογή του Μουσείου. Το έργο του Theo van Doesburg παρουσιάζεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα.

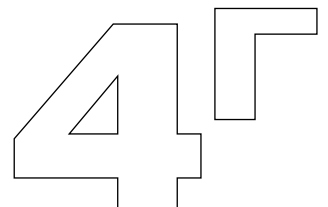
Το ΕΜΣΤ θα ήθελε να ευχαριστήσει θερμά το Centraal Museum, και ιδιαίτερα τον διευθυντή του Bart Rutten, για τον δανεισμό των έργων του Theo Van Doesburg.

Τα έργα του Πίττα υιοθετούν μια στάση ιστορικής συνείδησης σε σχέση με την αντιμετώπιση σύγχρονων κοινωνικών και πολιτικών ζητημάτων. Ο καλλιτέχνης διερευνά θέματα όπως η ασφάλεια και ο έλεγχος στον δημόσιο χώρο, οι πράξεις αντίστασης, καθώς και η βία και ο βανδαλισμός. Σημαντικό πλαίσιο αναφοράς για τον καλλιτέχνη αποτελεί η εικαστική γλώσσα του μοντερνισμού και των ιστορικών πρωτοποριών, όπως το Bauhaus, το De Stijl και ο ρωσικός κοστρουκτιβισμός. Η ερευνητική του προσέγγιση βασίζεται στην ιδέα ότι οι προοδευτικές φιλοδοξίες μπορούν εύκολα να μετατραπούν στο αντίθετό τους, οδηγώντας στην καταστροφή, την καταπίεση και την επιβεβαίωση της ιεραρχίας και της εξουσίας. Αναδεικνύοντας αυτή τη δυναμική, το έργο του Πίττα προσφέρει ένα χώρο για σκέψη και προβληματισμό, τόσο σε σχέση με την ιστορία όσο και σε σχέση το παρόν.

Ο Αντώνης Πίττας γεννήθηκε στην Αθήνα και ζει στο Άμστερνταμ. Φοίτησε στη Σχολή Καλών Τεχνών στην Αθήνα, στο Ινστιτούτο Piet Zwart στο Ρότερνταμ, και στο Ινστιτούτο Sandberg στο Άμστερνταμ. Έχει υπάρξει φιλοξενούμενος καλλιτέχνης στο Center for Curatorial Studies του Bard College στο Annandale-on-Hudson της Νέας Υόρκης. Αυτή την στιγμή είναι Honorary Fellow of the Faculty of Humanities, στο Πανεπιστήμιο του Άμστερνταμ.

Πρόσφατες ατομικές εκθέσεις, μεταξύ άλλων: Centraal Museum, Ουτρέχτη (2021), Van Doesburg House, Παρίσι (2020), Significant Other, Βιέννη (2019), Annet Gelink Gallery, Άμστερνταμ (2018), Narrative Projects, Λονδίνο (2016), Stedelijk Museum Bureau, Άμστερνταμ (2015), Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Θεσσαλονίκη (2015). Επιλεγμένες ομαδικές εκθέσεις: Κρατικό Υδρομετεωρολογικό Ινστιτούτο, Σκόπια (2020), MOMus, Θεσσαλονίκη (2019), Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Σκόπια (2019), Manifesta 12, Παλέρμο (2018), MACRO, Ρώμη (2017), BAK, Ουτρέχτη (2017), Van Abbemuseum, Αϊντχόβεν (2017), CCA Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης, Γλασκώβη (2015), 5η Μπιενάλε Θεσσαλονίκης (2015).

Θα εκδοθεί δίγλωσσος ψηφιακός κατάλογος.

Jennifer Nelson: Απόβλητα (Κληρονομιά)

Μια δημόσια πραγμάτευση του απωθημένου

Artist at Work / Πρότζεκτ εν εξελίξει, Μάρτιος–Σεπτέμβριος 2022

Για ένα χρόνο η Jennifer Nelson συνέλεγε τις συσκευασίες και τα υλικά απόβλητα της οικογένειάς της. Ο όγκος και η μάζα που προέκυψε από αυτήν τη διαδικασία υπερβαίνει κατά πολύ το μέγεθος και το βάρος του σώματος της καλλιτέχνιδας. Για τους επόμενους 6 μήνες, η Nelson θα δημιουργήσει με αυτά τα υλικά απορρίμματα γλυπτικές μορφές που να μπορεί να τις φοράει στο σώμα της και να τις κουβαλά μαζί της. Η διαδικασία αυτή αντιπαραβάλλει ευθέως τα υλικά απόβλητα ενός ατόμου με τη σωματική του κλίμακα. Πόσα σκουπίδια παρήγαγα εγώ; Συνιστά επίσης μια μορφή λογοδοσίας — επωμίζεται κανείς κυριολεκτικά το βάρος των συνεπειών του τρόπου ζωής του.

Για να το επιτύχει αυτό, η Nelson επανεξετάζει τα υλικά που χρησιμοποιούμε καθημερινά, απερίσκεπτα και μόνο για μια φορά — διεκδικώντας την υλική και την ενεργειακή τους αξία. Αντί να απωθεί τα σκουπίδια, όπως κάνουμε συνήθως ως κοινωνία, το *Απόβλητα (Κληρονομιά)* είναι μια διαδικασία ανοιχτή στους επισκέπτες του Μουσείου. Το κοινό είναι ευπρόσδεκτο στο προσωρινό εργαστήριο, που βρίσκεται μέσα στο Project Room II, για να γίνει μάρτυρας της δημιουργικής διαδικασίας, για να εξετάσει και να χρησιμοποιήσει δημιουργικά αυτά τα υλικά ή απλώς για να καθίσει και να συζητήσει γι' αυτά. Στο πλαίσιο της πρακτικής της, η καλλιτέχνιδα θα μελετήσει τον κύκλο ζωής αυτών των υλικών — γιατί, για παράδειγμα, ένα φύλλο μεμβράνης περιτυλίγματος έχει προέλευση, ενεργειακό κόστος παραγωγής και υλικά απόβλητα. Επιπλέον έχει μια περιβαλλοντική κληρονομιά, το κόστος της οποίας συνήθως μένει να αποτιμηθεί στο μέλλον. Η Νέλσον θεωρεί ότι αυτά τα υλικά αποτελούν ένα συλλογικό γλυπτό, το οποίο για να κριθεί απαιτεί να εξετάσουμε τις συνέπειες της χρήσης των υλικών καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους. Το έργο μάς καλεί να αναλογιστούμε τις συνέπειες των συνηθειών μας –αποτέλεσμα της καταναλωτικής κουλτούρας– να αποκτήσουμε συναίσθηση των καταναλωτικών μας συνηθειών που γίνονται απερίσκεπτα.

Το πρότζεκτ θα φιλοξενεί επίσης ένα μικρό αναγνωστήριο με άρθρα και βιβλία, τα οποία ιχνηλατούν την προέλευση και τα αποτελέσματα της χρήσης μιας ευρείας γκάμας υλικών, που η καλλιτέχνιδα θα μοιραστεί με τα κοινό. Ειδικοί από διαφορετικά πεδία θα προσκληθούν επίσης για να αναλύσουν τα υλικά, ο καθένας μέσα από το πλαίσιο αποτίμησης της επιστήμης του. Πώς ερμηνεύει, λόγου χάρη, ένας αρχαιολόγος τη μάζα σε σχέση με έναν ειδικό της διαχείρισης αποβλήτων; Τι σημαίνει για έναν οικονομολόγο ή για έναν σύμβουλο πένθους; Η Nelson μάς καλεί να κοιτάξουμε εκ νέου αυτό το υλικό

ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

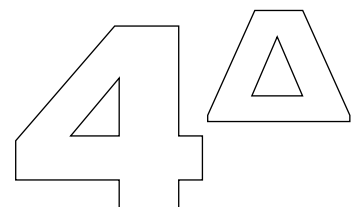
Jennifer Nelson: *Απόβλητα (Κληρονομιά)*

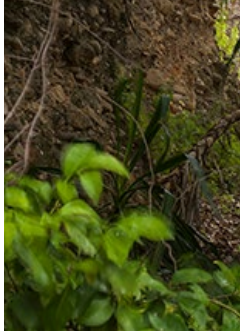
επιστρατεύοντας μια ολιστική προσέγγιση ή την πολλαπλή ενεργοποίηση της συλλογικής συνείδησης. Αυτή η συσσωρευμένη μάζα –τα σκουπίδια– είναι η κληρονομιά που αφήνουμε στο μέλλον.

Το έργο της Jennifer Nelson αντλεί από ποικίλα πεδία και διερευνά τις δυνατότητες της κοινωνικής και οικολογικής χορογραφίας. Εξετάζει τις συνέπειες συλλογικών, συχνά ασύνειδων, συμπεριφορών και, επίσης συχνά, συνδέει εμπειρίες προσωπικού πόνου με συστημικές διαδικασίες. Την ενδιαφέρει ιδιαίτερα η παιγνιώδης επαναδιάταξη των κοινωνικών χώρων μέσα από συλλογικές πρωτοβουλίες και οι μετασχηματιστικές δυνατότητες των προσωπικών πράξεων. Το ειλικρινές ενδιαφέρον της για συν-δημιουργία, και για τις πολιτικές, αισθητικές και κοινωνικές της δυνατότητες, διατρέχει την πρακτική της ως καλλιτέχνη και ως παιδαγωγού.

Η Jennifer Nelson γεννήθηκε στην Πενσυλβάνια και ζει στην Αθήνα από το 2004. Σπούδασε New Genres στο San Francisco Art Institute και έκανε το μεταπτυχιακό της στο University of California, Λος Άντζελες. Έχει λάβει την υποτροφία Guggenheim για τις Εικαστικές Τέχνες και υπήρξε επίσης φιλοξενούμενη καλλιτέχνης στο Stiftung Laurenz-Haus στη Βασιλεία και στο Grand Central Art Center, Cal State University Fullerton. Είναι μέλος του διδακτικού προσωπικού του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος, όπου βοήθησε στην ίδρυση του προγράμματος Εικαστικών Τεχνών. Ως περφόρμερ, η Nelson έχει χορέψει με το Feld Ballet στη Νέα Υόρκη και το Ballet du Grand Théâtre στη Γενεύη της Ελβετίας.

Επιλεγμένες εκθέσεις και παρουσιάσεις: *Everything is in a State of Change, Jennifer Nelson / Janis Rafa*, Goethe Institut, Αθήνα (2021), *Anatomy of Political Melancholy*, Ίδρυμα Schwarz, Ωδείο Αθηνών (2019), *No Country for Young Men: Contemporary Greek Art in Times of Crisis*, BOZAR, Βρυξέλλες (2014), *Social Dream Lab*, de Young museum, San Francisco (2013), *Securing a Free State: The Second Amendment Project – Jennifer Nelson*, Social Studies 7 ASU Art Museum, Αριζόνα (2011), *Transit-4: Dimitris Kotsaras, Jennifer Nelson & Eugenio Tibaldi*, Museo MADRE, Νάπολη, και Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Θεσσαλονίκη (2010), *Expanded Ecologies: Perspectives in a time of Emergency*, ΕΜΣΤ, Αθήνα (2009), *Compilation I, Rosa Barber, Jeanne Faust, Jennifer Nelson*, Kunsthalle, Düsseldorf (2006).

Δημήτρης Τσουμπλέκας: *Αμαζόνιος*

We are sailing with a corpse in the cargo

ΕΜΣΤ *Extra Muros*

05.05–03.07.2022

Ο *Αμαζόνιος* βρίσκεται στο ρέμα Πολυδρόσου. Είναι ένα πολυδιάστατο έργο του Δημήτρη Τσουμπλέκα, που εκτυλίσσεται στο παλιό εργαστήριο του Νίκου Κεσσανλή και της Χρύσας Ρωμανού, στο κτήμα τους στο Μαρούσι. Αποτελείται από φωτογραφίες μεγάλου μεγέθους (απεικονίζουν τον χώρο και το τοπίο που τον περιβάλλει, νεκρές φύσεις τοποθετημένες στο εργαστήριο, αρχιτεκτονικές λεπτομέρειες), από γλυπτικές κατασκευές (αναπάντεχες συναρμογές αντικειμένων που κυρίως βρέθηκαν στο εργαστήριο, παλιών υλικών ζωγραφικής, οργανικών υλικών από την περιοχή), καθώς και από μια εγκατάσταση στον χώρο και δύο επιτόπιες προβολές βίντεο.

Ο *Αμαζόνιος* αναπτύσσεται σε πολλούς χώρους εντός και εκτός του εργαστηρίου του Κεσσανλή και της Ρωμανού. Καθώς ο επισκέπτης περνά από τον παλιό σκοτεινό θάλαμο («Το Αμπάρι») στο καθαυτό εργαστήριο, και από τις άδειες αποθήκες («Το Δάσος») στην εγκαταλελειμμένη πισίνα («Το Ποτάμι»), συναντά φασματικά έργα του Δημήτρη Τσουμπλέκα –φωτογραφίες και βίντεο, γλυπτά και εγκαταστάσεις, objets trouvés και συνθέσεις– με στοιχεία του ίδιου του χώρου: οργανικά υλικά, κλαδιά, φύλλα, πέτρες από το ρέμα και τον κήπο αλλά και υλικά ζωγραφικής, τελάρα, καβαλέτα, πηχάκια κ.ά. Στο τέλος της διαδρομής, ο θεατής συναντά μια φωτεινή επιγραφή που κρέμεται ανάμεσα σε δύο δέντρα («Τον Αμαζόνιο»). Το σημείο θέασης ανοίγεται σε αυτό το κοντινό και ανοίκειο τοπίο, είναι μια ρωγμή στον αστικό ιστό. Ο «Αμαζόνιος» είναι ένα ταξίδι στη μνήμη και μια γνωριμία με μια κρυφή όψη της πόλης, ο διάλογος ενός σύγχρονου σημαντικού καλλιτέχνη με τους σπουδαίους προγόνους του, και με έναν τρόπο προγόνους όλων μας, κι ένα θραύσμα από μια πτυχή της Αθήνας που έχει σχεδόν ολοκληρωτικά θυσιαστεί στο βωμό της αστικής ανάπτυξης.

Όπως λέει ο ίδιος ο Δημήτρης Τσουμπλέκας: «Τα τελευταία επτά χρόνια δούλεψα στο ίδιο το εργαστήριο αλλά και στην γύρω περιοχή, στο κτήμα που γνωρίζω από παιδί και στο παρακείμενο ρέμα Πολυδρόσου. Το ίδιο το έργο μου συνδιαλέγεται με την έννοια του καλλιτεχνικού εργαστηρίου ως τόπου παραγωγής ιδεών και πεδίο δοκιμών, με τη φωτογραφική γλώσσα, τη σχέση της με τη γλυπτική και την απεικόνιση, την καλλιτεχνική συγγένεια και την αγωνία της επίδρασης. [...] Ασχολείται ακόμη με τη μνήμη, τα τοπία των παιδικών μας χρόνων και τη βίαιη συνήθως μεταμόρφωσή τους.

ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Δημήτρης Τσουμπλέκας: *Αμαζόνιος*

Ο *Αμαζόνιος* είναι το παιχνίδι χαρτογράφησης ενός οικείου σε όλους μας τόπου που πια δεν υπάρχει: της παιδικής ηλικίας. [...]

Είναι επίσης μια σειρά συναντήσεων: με τον τόπο, τη μνήμη, τη φθορά που επελαύνει αδιατάρακτα, με την οργανική σύνδεση της αποσύνθεσης και της ζωής, με τους πεθαμένους μας και τον διάλογο που δεν σταματάει ποτέ, την επίδραση –πότε συντριπτική, πότε ευεργετική– των προηγούμενων καλλιτεχνών, την επίμονη φύση και τα ζώα που μας συντροφεύουν απαρατήρητα στις παραφές της σύγχρονης αστικής ζωής.

Ο τίτλος αντηχεί τον εξωτισμό, τη φαντασίωση της περιπέτειας και το όνειρο της αυτονομίας. [...] Εμπεριέχει τρόπον τινά και τα ορμητικά νερά και τα στάσιμα. Κυρίως όμως αφορά το ίδιο το μέρος: «Αμαζόνιο» είχε βαφτίσει ο Κεσσανλής την συγκεκριμένη γωνιά του κτήματος, όπου δίπλα στις φραγκοσουκίες είχε φυτέψει μια πλειάδα εξωτικών φυτών».

Με τον *Αμαζόνιο* ξεκινά το καινούργιο εκθεσιακό πρόγραμμα του ΕΜΣΤ *Extra Muros*, το οποίο λαμβάνει χώρα εκτός των τειχών του Μουσείου. Με αναθέσεις καινούργιων έργων και άλλες δράσεις, το πρόγραμμα *Extra Muros* αναδεικνύει σημαντικά καλλιτεχνικά, πολιτιστικά, ευρύτερα πολιτικά τοπία. Οι εκθέσεις *Extra Muros* θα δίνουν την ευκαιρία στο κοινό να γνωρίσει αθέατες πλευρές της πόλης και στους καλλιτέχνες τη δυνατότητα να συνομιλήσουν εντός πλαισίου με τα σημάδια της ιστορίας.

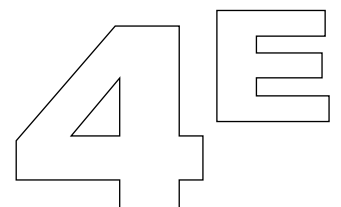
Ο Δημήτρης Τσουμπλέκας (Αθήνα, 1967) είναι εικαστικός καλλιτέχνης, που εστιάζει κυρίως στη φωτογραφία. Το έργο του αφορά τη σχέση ιδιωτικού και δημόσιου και πώς το περιβάλλον μας, ατομικό όσο και συλλογικό, διαμορφώνει την προσωπική και την κοινωνική εμπειρία. Το τοπίο, κυριολεκτικά και μεταφορικά, κυριαρχεί στην πρακτική του.

Επιλεγμένες ατομικές εκθέσεις: *Τέξας–το πρόβλημα με την δική μας κατάσταση τώρα*, Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Ιλεάνα Τούντα, Αθήνα (2012), *Οικογενειακές υποθέσεις*, Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Θεσσαλονίκη (2008), *Die Gans, eine Familiengeschichte*, Zagreus project, Βερολίνο (2005), *Future Athens*, Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Ιλεάνα Τούντα, Αθήνα (2004), *Ανοιχτή Κουζίνα–(Broken Homes)*, Treffpunkt Rottebuhlplatz, Στουτγκάρδη (2003).

Παράλληλα με τις ατομικές εκθέσεις του έχει συμμετάσχει σε πολλές ομαδικές, όπως: *Anatomy of Political Melancoly*, *Ωδείο Αθηνών* (2019), *The Decline of Heroes*, Antikenmuseum Basel, Ελβετία (2017), *No Country For Young Men*, BOZAR, Βρυξέλλες (2014), *Η πρώτη εικόνα*, CRAC, Languedoc-Rousillon, Γαλλία (2009), *Dynamics of Urban Culture*, IX Bienal de la Habana, Κούβα (2006), *The Mediterraneans*, MACRO, Ρώμη (2004), *Self Aboutness*, Sala de exposiciones Canal de Isabel II, Μαδρίτη (2004), *Time Capsule*, Art in General, Νέα Υόρκη (2002), *The Faded Ideal*, Martin-Gropius Bau, Βερολίνο (2002), κ.α.

Είναι μέλος της κολεκτίβας Depression Era και έχει συνεπιμεληθεί τις εκθέσεις *Depression Era* στο Μουσείο Μπενάκη το 2014, τη συμμετοχή της ομάδας στην 5η Μπιενάλε της Θεσσαλονίκης, το 2015, και στο Culturescapes Festival στην Βασιλεία, το 2017.

Θα εκδοθεί δίγλωσσος κατάλογος.

Stephan Goldrajch: *Arbre à Palabres* (*Το Δέντρο της πλατείας*)

15.12.2021–31.05.2022

Φουαγιέ ΕΜΣΤ

Το *Arbres à Palabres* (Το Δέντρο της πλατείας) του Stephan Goldrajch είναι ένα δέντρο φτιαγμένο από κομμάτια πλεκτών, υφαντών και κεντημάτων, από νήματα πολύχρωμα και κουρέλια σε ποικίλα μοτίβα και συνθέσεις. Το έχουν δημιουργήσει άνθρωποι διαφορετικών ηλικιών και κοινωνικών ομάδων που ζουν ή εργάζονται στις γειτονιές γύρω από το Μουσείο, αλλά και ένοικοι σε οίκους ευγηρίας ή πρόσφυγες σε παρακείμενες δομές. Το *Δέντρο της πλατείας* αντλεί την έμπνευσή του από τα δέντρα που βρίσκονται συνήθως στις πλατείες των αφρικανικών χωριών και αποτελούν το κέντρο της δημόσιας ζωής και της παραγωγής του λόγου της κοινότητας: τόποι συνάντησης και ανταλλαγής ιδεών, τόποι μετάδοσης της μνήμης, όπου οι μεγαλύτεροι αφηγούνται ιστορίες στα παιδιά, αλλά και χωροθετημένοι θεσμοί στους οποίους λαμβάνονται οι σημαντικές δημόσιες αποφάσεις. Στην Ελλάδα θα μπορούσε να συγκριθεί με το πλατάνι που βρίσκεται στις πλατείες των χωριών, όπου άνθρωποι όλων των ηλικιών συγκεντρώνονται και συμμετέχουν στην καθημερινή κοινωνική ζωή. Η εμπειρία της πανδημίας, που ήταν καθοριστική για το έργο του Stephan Goldrajch, έχει κάνει την ανάγκη μας για κοινωνικότητα ακόμη μεγαλύτερη. Το *Δέντρο της πλατείας* δείχνει πως το εσωτερικό του Μουσείου είναι ένας σημαντικός χώρος δημόσιας συνάντησης και διαβούλευσης, ένας χώρος χωρίς αποκλεισμούς και φραγμούς.

Τα κομμάτια που συλλέχθηκαν, μετά από ανοιχτή πρόσκληση του καλλιτέχνη, συνθέτουν το *Δέντρο της πλατείας* που εκτίθεται στο φουαγιέ του ΕΜΣΤ από τις 15 Δεκεμβρίου 2021 έως τις 30 Μαΐου 2022. Το συνεργατικό αυτό πολυφωνικό έργο τέχνης, εκφράζει όλες τις ιστορίες των ανθρώπων που το έφτιαξαν και σηματοδοτεί τη νέα αρχή του ανοιχτού, συμπεριληπτικού και φιλόξενου ΕΜΣΤ. Η δουλειά του καλλιτέχνη παρουσιάζεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα.

Ο Stephan Goldrajch γεννήθηκε το 1985 στο Ramat Gan του Ισραήλ και ζει στις Βρυξέλλες. Στα έργα του και στις εγκαταστάσεις του χρησιμοποιεί υφάσματα, κείμενα, σχέδια και ανακυκλωμένα υλικά. Η καλλιτεχνική του πρακτική στοχεύει κυρίως στη δημιουργία σχέσεων και κοινωνικής αλληλεπίδρασης. Σημείο εκκίνησής του είναι συχνά «τα κενά που τον οδηγούν να επαναφηγηθεί μια ιστορία, να την αναδιατυπώσει και να δημιουργήσει έναν άλλο τόπο». Συχνά συνεργάζεται με ανθρώπους που δεν έχουν σχέση με την τέχνη για να τους φέρει αντιμέτωπους με την ύπαρξή τους και τη δική του πρακτική, δίνοντας μια νέα διάσταση στη δημιουργία. Με το έργο του επαναπροσεγγίζει παραδοσιακές, προγονικές πρακτικές, που έχουν στον πυρήνα τους τις ανθρώπινες σχέσεις, και αντλεί έμπνευση από αυτές για να δώσει μια νέα οπτική στην έννοια της κληρονομιάς.

ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Lawrence Abu Hamdan: *Ηχητικός ντετέκτιβ*

Αμφιθέατρο ημιορόφου

17.06–30.10.2022

Το ΕΜΣΤ έχει τη χαρά να παρουσιάσει τα έργα του Lawrence Abu Hamdan, ο οποίος γεννήθηκε το 1985 στο Αμμάν της Ιορδανίας και πλέον ζει και εργάζεται στη Βηρυτό. Ο Abu Hamdan είναι ένας ηχητικός ντετέκτιβ· μέσα από τις οπτικοακουστικές εγκαταστάσεις, τα βίντεο, τις περφόρμανς, τη φωτογραφία, τα δοκίμια και τις διαλέξεις του, καθώς και μέσα από τη χρήση διαφορετικών ειδών ήχου, εξερευνά την πολιτική επίδραση της ακρόασης και του ήχου στα ανθρώπινα δικαιώματα και το νόμο. Το ενδιαφέρον του για τον ήχο και την πολιτική προέρχεται από το παρελθόν του ως μουσικού παραγωγού και δημιουργού DIY μουσικής. Οι ηχητικές έρευνες του καλλιτέχνη έχουν χρησιμοποιηθεί ως αποδεικτικά στοιχεία στο Δικαστήριο Ασύλου και Μετανάστευσης του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και για την υποστήριξη οργανώσεων όπως η Διεθνής Αμνηστία. Στο ΕΜΣΤ θα παρουσιαστούν επιλεγμένα κινηματογραφικά του έργα, τα οποία εξερευνούν τις θεματικές των αμφισβητούμενων συνόρων, της ιθαγένειας και της ελευθερίας μετακίνησης. Πρόκειται για την πρώτη ατομική έκθεση του Lawrence Abu Hamdan στην Ελλάδα.

Rubber Coated Steel (2016)

Βίντεο υψηλής ανάλυσης, χρώμα, ήχος, 21' 47"

Το 2014, ζητήθηκε από τον καλλιτέχνη και ηχητικό ερευνητή Lawrence Abu Hamdan να εξετάσει αρχεία ήχου με καταγραφές των πυροβολισμών που οδήγησαν στο θάνατο των Nadeem Nawara και Mohamed Abu Daher στη Δυτική Όχθη της Παλαιστίνης. Το *Rubber Coated Steel* είναι ένα έργο που στοχάζεται πάνω σε αυτή τη διαδικασία. Δεν καλύπτει τις φωνές των θυμάτων αλλά στοχεύει στην ενίσχυση της σιωπής τους, θέτοντας υπό αμφισβήτηση τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να εισακουστούν τα δικαιώματα στην εποχή μας.

Το έργο εκτυλίσσεται σε μια μονάδα σχεδιασμένη για ένα συγκεκριμένο σκοπό –τη ρίψη πυρομαχικών και τη σίγαση του ήχου από τις σφαίρες– και παρουσιάζει την φανταστική εκδίκηση μιας πραγματικής υπόθεσης δολοφονίας. Οι υπότιτλοι είναι μεταγραφή των πρακτικών της. Τον Μάιο του 2014 δυο άοπλοι έφηβοι, ο Nadeem Nawara και ο Mohamad Abu Daher, σκοτώθηκαν από τα πυρά Ισραηλινών στρατιωτών στην κατεχόμενη Δυτική Όχθη της Παλαιστίνης. Η υπόθεση αυτή δεν έφτασε ποτέ σε πολιτικό δικαστήριο. Δημοσιοποιήθηκε αντίθετα με πρωτοβουλία του οργανισμού ανθρωπίνων δικαιωμάτων Defence for Children International. Με τη διαμεσολάβηση της ερευνητικής ομάδας Forensic Architecture –η οποία εδρεύει στο πανεπιστήμιο Goldsmiths του Λονδίνου

ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Lawrence Abu Hamdan: *Ηχητικός ντετέκτιβ*

και αναλαμβάνει προηγμένες έρευνες ζητημάτων παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσω της εξαντλητικής παρατήρησης και ανάλυσης του δομημένου χώρου—ο οργανισμός συνεργάστηκε με τον Lawrence Abu Hamdan για τη δημοσίευση μιας έκθεσης, η οποία περιλάμβανε τη λεπτομερή ηχητική ανάλυση των πυροβολισμών και τελικά οδήγησε στην απόδειξη της ενοχής των στρατιωτών.

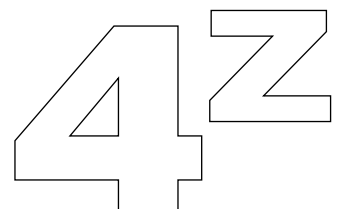
Το έργο λειτουργεί ως ένα είδος ερήμην δίκης για τους φόνους, ενώ η ταινία καθαυτή προτείνει ένα νέο είδος νομικής σκηνογραφίας και τρόπου παρουσίασης των αποδεικτικών στοιχείων. Ο επισκέπτης/θεατής μετατρέπεται σε ένορκο. Τα συναισθήματα, τα πτώματα, οι δυνατοί ήχοι, ο θόρυβος από τα πυρομαχικά, ακόμα και η ίδια η φωνή έχουν αφαιρεθεί από το βίντεο. Πρόκειται για μια σιωπή που μας αναγκάζει να αφουγκραστούμε έναν ήχο που θα ήταν ακατανόητος για τους περισσότερους επισκέπτες, ακόμα κι αν μπορούσαν να τον ακούσουν. Το αποτέλεσμα είναι η εξίσωση μεταξύ των ήχων που μπορούν να ακουστούν και να εκφραστούν μέσω της γλώσσας, και αυτών που καταπνίγονται και καταδικάζονται σκόπιμα στη σιωπή.

Walled Unwalled (2018)

Μονοκάνναλη βιντεοεγκατάσταση, χρώμα, ήχος, 20' 04"

Το 2000 υπήρχαν συνολικά δεκαπέντε ενισχυμένα συνοριακά τείχη και φράχτες μεταξύ κυρίαρχων κρατών. Σήμερα, υπάρχουν φυσικοί φραγμοί μεταξύ εξήντα τριών συνόρων που χωρίζουν έθνη σε τέσσερις ηπείρους. Παρόλα αυτά, εκατομμύρια εκατομμυρίων άορατα κοσμικά σωματίδια, που ονομάζονται μόνια, διαπερνούν καθημερινά την ατμόσφαιρα του πλανήτη και διεισδύουν βαθιά μέσα του, διαπερνώντας ακόμα και στρώσεις σκυροδέματος, εδάφους και πέτρας. Οι επιστήμονες έχουν διαπιστώσει ότι αυτά τα σωματίδια μπορούν να συλληθθούν και έχουν αναπτύξει μια ειδική τεχνολογία, έτσι ώστε να εκμεταλλευτούν τις ιδιαίτερες φυσικές τους ιδιότητες, που τους επιτρέπουν να περνούν μέσα από επιφάνειες αδιαπέραστες από τις ακτίνες Χ. Τα μόνια μάς επέτρεψαν για πρώτη φορά να δούμε τα λαθραία εμπορεύματα που κρύβονται μέσα σε επενδεδυμένα με μόλυβδο κοντέινερ πλοίων ή μέσα σε κρυφές αίθουσες θαμμένες στους πέτρινους τοίχους των πυραμίδων. Πλέον, κανένας τοίχος στον πλανήτη δεν είναι αδιαπέραστος. Σήμερα, τα πάντα είναι τείχη, και τίποτα δεν είναι τείχος.

Ιστορικά, τα τείχη έχουν λειτουργήσει τόσο ως αρχιτεκτονικά όσο και ως νομικά εργαλεία – νομικά, με την έννοια ότι καθορίζουν τα όρια μιας πόλης και τη δικαιοδοσία της αρχιτεκτονικά, με την έννοια ότι οι τοίχοι ενός σπιτιού αποτελούν το όριο μεταξύ της δημόσιας (πολιτικής) και ιδιωτικής ζωής. Η ιστορία του εαυτού και του πολίτη, καθώς και η έννοια του κλειστού δωματίου, της πόλης ή του έθνους είναι αλληλένδετα. Τι σημαίνει για εμάς ως υποκείμενα το γεγονός ότι χτίζουμε περισσότερα τείχη από ποτέ; Και πιο

ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Lawrence Abu Hamdan: *Ηχητικός ντετέκτιβ*

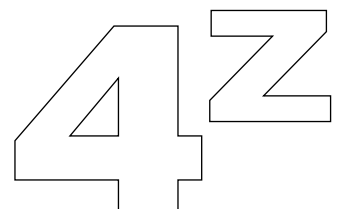
συγκεκριμένα, ποιες μπορεί να είναι οι επιπτώσεις, τώρα που τα τείχη δεν είναι πλέον συμπαγή ή αδιαπέραστα, τόσο σε υλικό όσο και σε εννοιολογικό επίπεδο;

Το έργο δείχνει τον Abu Hamdan πίσω από τα παράθυρα ενός διαβόητου ψυχοπολεμικού μουσικού στούντιο στο πρώην Ανατολικό Βερολίνο. Ο καλλιτέχνης μιλάει για τη διαπερατότητα των τοίχων, με αναφορές στην υπόθεση Kyllö εναντίον Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής (2001), που παρουσιάστηκε ενώπιον του Ανώτατου Δικαστηρίου των ΗΠΑ και αφορούσε στη χρήση θερμικής απεικόνισης, στη δίκη με την κατηγορία της ανθρωποκτονίας από πρόθεση του Όσκαρ Πιστόριους, και στους επιζώντες της φυλακής Saydnaya στη Συρία. Οι τοίχοι, οι οπές και η ομιλία στο βίντεο λειτουργούν πολυφωνικά, ακόμη και αν η φωνή του Abu Hamdan, που συνοδεύεται από ολοένα και πιο δυσοίωνα κρουστά, είναι η κύρια που ακούμε.

Ο Abu Hamdan έλαβε το διδακτορικό του από το Κέντρο Ερευνητικής Αρχιτεκτονικής στο Πανεπιστήμιο Goldsmiths στο Λονδίνο το 2016. Ορισμένες από τις ατομικές του εκθέσεις είναι οι εξής: *Lawrence Abu Hamdan / Dirty Evidence*, Bonniers Konsthall (2021), *Green Coconuts and Other Inadmissible Evidence*, Secession, Βιέννη (2020), *The Voice Before the Law*, Hamburger Bahnhof, Βερολίνο (2019), Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, St. Louis (2019), Witte de With, Ρότερνταμ (2019), Chisenhale Gallery, Λονδίνο (2018), *Hammer Projects: Lawrence Abu Hamdan*, Hammer Museum, Λος Άντζελες (2018), *Earshot*, Portikus, Φρανκφούρτη (2016), *Taqiyqa*, Kunsthalle St Gallen (2015), *Tape Echo*, Beirut in Cairo και Van Abbemuseum Άιντχόφεν (2013), *The Freedom of Speech Itself*, The Showroom, Λονδίνο (2012), *The Whole Truth*, Casco, Ουτρέχτη (2012).

Έργα του έχουν επίσης εκτεθεί και παρουσιαστεί σε θεσμούς και διεθνείς διοργανώσεις όπως: Kunsthalle Βασιλείας (2021), 22η Biennale του Σίδνεϊ (2020), 58η Biennale της Βενετίας (2019), Tate Modern, Λονδίνο, Ηνωμένο Βασίλειο (2013, 2018), Biennale της Sharjah 14 & 13 (2017, 2019), Centre Pompidou, Παρίσι, Γαλλία (2017), Contour Biennale 8, Mechelen, Βέλγιο (2017), MACBA, Βαρκελώνη, Ισπανία (2017), Moderna Museet, Στοκχόλμη, Σουηδία (2017), 11η Biennale της Gwangju, Κορέα (2016), 9η Biennale του Λίβερπουλ, Ηνωμένο Βασίλειο (2016), Whitechapel Gallery, Λονδίνο, Ηνωμένο Βασίλειο (2016), Beirut Art Center, Βηρυτός, Λίβανος (2015), 10η Biennale της Σαγκάης (2014), μεταξύ πολλών άλλων.

Ο Lawrence Abu Hamdan είναι ο συμπαράληπτος του Βραβείου Turner 2019. Είναι επίσης ο παραλήπτης του Βραβείου EMAF 2020, του Βραβείου Edvard Munch Art 2019, του Βραβείου Baloise Art 2018 και του Βραβείου Abraaj Art 2018. Το 2017, κέρδισε το βραβείο ταινίας μικρού μήκους στο Διεθνές Κινηματογραφικό Φεστιβάλ του Ρότερνταμ, και το 2016 παρέλαβε το Βραβείο Nam June Paik για τα νέα μέσα. Πρόσφατα βραβεύτηκε με το Βραβείο Future Fields Commission in Time-Based Media 2022 από το Philadelphia Museum of Art και το ιταλικό κέντρο τέχνης Fondazione Sandretto Re Rebaudengo.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΜΣΤ

Το εκδοτικό πρόγραμμα του ΕΜΣΤ υποστηρίζει την εκθεσιακή και καλλιτεχνική δραστηριότητα του Μουσείου με έντυπους και ψηφιακούς καταλόγους, οδηγούς και ειδικές εκδόσεις. Συγχρόνως είναι υπεύθυνο για τα συνοδευτικά κείμενα της έκθεσης της συλλογής και την επιμέλεια των κειμένων των περιοδικών εκθέσεων και εν γένει για την επιμέλεια και την παρουσίαση της κειμενικής δραστηριότητας του Μουσείου.

Το εκδοτικό πρόγραμμα του ΕΜΣΤ περιλαμβάνει επίσης ανεξάρτητες εκδόσεις και αυτόνομες εκδοτικές σειρές, που συμβάλλουν στον εμπλουτισμό της βιβλιογραφίας και ανταποκρίνονται στον παιδαγωγικό και ερευνητικό ρόλο του Μουσείου.

ΤΟ ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΕΜΣΤ ΔΙΝΕΙ ΕΜΦΑΣΗ:

- Στην ανάδειξη της καινούργιας, δυναμικής γενιάς συγγραφέων, θεωρητικών, ιστορικών και επιμελητών
- Στη συνεργασία με ένα όσο γίνεται ευρύτερο δίκτυο σχεδιαστικών γραφείων και επαγγελματιών του βιβλίου
- Στη θέσπιση κώδικα βέλτιστων πρακτικών, ο οποίος μεταξύ άλλων περιλαμβάνει:
 - Κατοχύρωση ενός πρωτοκόλλου αμοιβών οι οποίες θα αποτελούν πρότυπο συνολικά για τους επαγγελματίες των κειμένων της σύγχρονης τέχνης
 - Διενέργεια κλειστών διαγωνισμών για την ανάθεση σχεδιασμού των εντύπων και αποζημίωση των γραφείων και των σχεδιαστών για τη συμμετοχή τους
 - Μειωμένο ενεργειακό αποτύπωμα των εκδόσεων, με τη χρήση ανακυκλώσιμου χαρτιού ή την αποκλειστική ψηφιακή έκδοση ορισμένων καταλόγων
- Την εξωστρέφεια και την επικοινωνία με ένα όσο γίνεται ευρύτερο κοινό

ΕΚΔΟΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Το ΕΜΣΤ προχωρά στην έκδοση του ψηφιακού περιοδικού πολιτισμικής θεωρίας και κριτικής *Το χταπόδι*. Το περιοδικό θα είναι εξαμηνιαίο, δίγλωσσο και θα φιλοξενεί πρωτότυπα κείμενα από Έλληνες και διεθνείς συγγραφείς. Το περιοδικό θα είναι πολυμεσικό και θα περιλαμβάνει κείμενα θεωρίας, ιστορίας και πολιτισμικής κριτικής αλλά και πρωτότυπο οπτικό και ηχητικό υλικό, ενώ επίσης θα αντλεί υλικό και από το πλούσιο, ανέκδοτο αρχείο του ΕΜΣΤ. Το περιοδικό θα διοργανώνει τακτές ημερίδες, ανοιχτές στο κοινό, οι οποίες θα τροφοδοτούν την ύλη του και θα αποτελούν μέρος του δημόσιου προγράμματος του Μουσείου. Για το περιοδικό διενεργείται ήδη κλειστός σχεδιαστικός διαγωνισμός.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΜΣΤ

Η Συντακτική Ομάδα του περιοδικού αποτελείται από την Καλλιτεχνική Διευθύντρια του ΕΜΣΤ, Κατερίνα Γρέγου, την Επιμελήτρια Εκδόσεων, Άννυ Μάλαμα, την Επιμελήτρια, Τίνα Πανδή, την Σύμβουλο Εκθέσεων του ΕΜΣΤ, Ιόλη Τζανετάκη, τον Σύμβουλο Εκδόσεων του ΕΜΣΤ, Θεόφιλο Τραμπούλη, καθώς και από ένα προσκεκλημένο μέλος για κάθε τεύχος.

Το πρώτο τεύχος θα κυκλοφορήσει τον Σεπτέμβριο του 2022.

ΕΜΣΤ ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ *BECOMING HUMAN*

Μέσα στο καλοκαίρι θα εκδοθεί η συλλογή κειμένων πολιτικής θεωρίας, πολιτισμικής κριτικής και θεωρίας, φιλοσοφίας, κοινωνιολογίας και ανθρωπολογίας *Becoming Human*, σε επιμέλεια Κατερίνας Γρέγου, συνεπιμέλεια Zane Ozola. Η έκδοση είναι συμπαραγωγή με το Ίδρυμα της Μπιενάλε της Ρίγας και περιλαμβάνει πρωτότυπα κείμενα των: Anatoly Akhutin, Hannah Toticki Anbert, Franco «Bifo» Berardi, Μαρίνας Γιώτη, Κατερίνας Γρέγου, Luc Derycke, Άντζελας Δημητρακάκη, Thomas Hylland Eriksen, Srećko Horvat, Juliet Jacques, Dina Khapaeva, Darian Leader, Bonaventure Soh Bejeng Ndikung, Solvej Helweg Ovesen, Zane Ozola, Trevor Paglen, Jan Ritsema, Louis Rossetto, Marwa Al-Sabouni, Isabelle Stengers & Lieven De Caeter, Raymond Tallis, Lynne Tillman, Uldis Tīrons, Ιόλης Τζανετάκη, Raoul Vaneigem, Nicolas de Warren, Joanna Zylińska.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

Τις επικείμενες εκθέσεις του ΕΜΣΤ θα συνοδεύουν οι εξής κατάλογοι:

- Η δίγλωσση έντυπη έκδοση του καταλόγου της έκθεσης *Statecraft. Διαμορφώνοντας το κράτος*
- Οι δίγλωσσες ψηφιακές εκδόσεις των εκθέσεων του Αντώνη Πίττα, *jaune, geel, gelb, yellow* και της Ειρήνης Βουρλούμη, *Στον ίδιο χώρο* και η δίγλωσση έντυπη έκδοση για την έκθεση του Δημήτρη Τσουμπλέκα, *Αμαζόνιος*

ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΕΜΣΤ

Αναθεωρούνται και επανασχεδιάζονται σε βάθος εξαμήνου τα κείμενα της έκθεσης της συλλογής του Μουσείου. Τη σύνταξη των κειμένων έχει αναλάβει ομάδα αποτελούμενη από το ερευνητικό προσωπικό του Μουσείου και εξωτερικούς συνεργάτες.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το Τμήμα Εκπαίδευσης του ΕΜΣΤ υλοποιεί προγράμματα για όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, καθώς και για διαφορετικές ή ειδικές ομάδες κοινού και ενήλικες. Τα προγράμματα του Τμήματος Εκπαίδευσης εμπλουτίζονται διαρκώς και δίνουν τη δυνατότητα επαφής με την τέχνη με τρόπους που αναπτύσσουν τη φαντασία και την κριτική σκέψη.

Μέσα από συνέργειες με άλλους ευρωπαϊκούς φορείς το Τμήμα Εκπαίδευσης αναπτύσσει νέες μεθόδους προσέγγισης των πολιτιστικών αγαθών με πολλαπλό κοινωνικό όφελος. Την τρέχουσα περίοδο υλοποιεί τρία διακρατικά προγράμματα:

- Το [IMPROVISA–Life in Motion](#), με τη συγχρηματοδότηση του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη». Νέοι άνθρωποι και κοινότητες με δυσκολία πρόσβασης σε πολιτιστικούς οργανισμούς, μέσα από τη χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας επανεργηλεύουν τη σύγχρονη τέχνη.
- Το [Narcissus Meets Pandora](#), ευρωπαϊκό πρόγραμμα που υλοποιείται με την υποστήριξη του Erasmus+. Απευθύνεται σε νέους και εκπαιδευτικούς. Εκκινώντας από την καθημερινή συνήθεια του διαμοιρασμού φωτογραφιών –και ιδιαίτερα selfies στα social media–, το πρόγραμμα θέτει μια σειρά από προβληματισμούς γύρω από θέματα σχετικά με τη δύναμη της εικόνας σήμερα.
- Το [ΣΥΝ-ΟΔΟΙΠΟΡΟΙ ΣΤΟ ΕΜΣΤ](#), ένα διαγενεακό πρόγραμμα στο πλαίσιο του «ACROSS GENERATIONS – Μαθαίνοντας από την τέχνη και ο ένας από τον άλλον» των Ινστιτούτων Goethe της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Έχει σκοπό να προωθήσει τον διάλογο ανάμεσα σε διαφορετικές ηλικιακές ομάδες, με διαφορετικό επίσης πολιτιστικό υπόβαθρο, με αφορμή τα έργα σύγχρονης τέχνης.

Επιπλέον, στο Μουσείο συνεχίζονται τα καινοτόμα [προγράμματα εικαστικής ψυχοθεραπείας](#). Έως τον Ιούνιο του 2022 διεξάγεται από τη Μαρία Κόντη (καλλιτέχνης – εικαστική ψυχοθεραπεύτρια) επιστημονικό ερευνητικό εργαστήριο εικαστικών ψυχοθεραπειών, με θέμα την καλλιτεχνική πρακτική του αρχείου. Τα αποτελέσματά του θα παρουσιαστούν σε ημερίδα περαιτέρω προώθησης του διαλόγου των επαγγελματιών του πεδίου στην Ελλάδα.

Τέλος, συνεχίζεται το πρόγραμμα ΕΜΣΤ [Χωρίς Σύνορα](#), όπου το Μουσείο σε συνεργασία με άλλους φορείς σχεδιάζει συμμετοχικά προγράμματα με σκοπό την ισότιμη πρόσβαση στον πολιτισμό για όλους. Και φέτος, τα αποτελέσματα της συνεργασίας με το Φωτογραφικό Εργαστήριο της Μονάδας Απεξάρτησης 18ΑΝΩ, θα παρουσιαστούν με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Κατά των Ναρκωτικών και της Παράνομης Διακίνησης τους (Ιούνιος 2022) στο χώρο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στο Μεσοπάτωμα.

6

ΣΥΝΟΨΗ

Για πρώτη φορά το Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης τίθεται σε πλήρη λειτουργία και στοχεύει να είναι ο κορυφαίος θεσμός σύγχρονης τέχνης και οπτικού πολιτισμού της χώρας.

Μια εκτεταμένη σειρά μεταρρυθμίσεων, καινοτομιών και νέων εκθεσιακών πρακτικών αλλάζουν ριζικά τη φυσιογνωμία του και τον πολιτιστικό, καλλιτεχνικό και θεσμικό του προσανατολισμό.

Το ΕΜΣΤ αποκτά νέα Δήλωση Αποστολής (mission statement), η οποία δίνει έμφαση

- στον ρόλο του Μουσείου ως φορέα καλλιέργειας της ιστορικής γνώσης και της πολιτικής κρίσης
- στη θέση του Μουσείου από γεωπολιτική σκοπιά και στον τρόπο που αυτή διαμορφώνει την πολιτική των συλλογών και των εκθέσεων του
- στη θεσμική υποχρέωση του Μουσείου για την καλλιέργεια βέλτιστων πρακτικών
- στις αρχές που διέπουν το εκθεσιακό και το δημόσιό του πρόγραμμα

Δομικές αλλαγές στη λειτουργία και την οργάνωση του ΕΜΣΤ διασφαλίζουν την αποτελεσματικότερη και πιο χρηστή διοίκησή του

- Εισάγεται ο θεσμός του Διοικητικού-Οικονομικού Διευθυντή
- Ο ετήσιος προϋπολογισμός του ΕΜΣΤ για πρώτη φορά ανέρχεται στο ποσό των 9.204.854 €
- Καθορίζεται πίνακας αμοιβών του Μουσείου για όλους τους καλλιτέχνες και τους εργαζόμενους στο πεδίο του πολιτισμού, οι οποίοι θα συνεργάζονται μαζί του

Αλλάζει δομικά η συλλεκτική πολιτική του ΕΜΣΤ και η εκθεσιακή της λογική

- Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο γεωπολιτικό περιβάλλον της Ελλάδας, τα Βαλκάνια, την Τουρκία, τη Βόρεια Αφρική και την Μέση Ανατολή, την περιοχή που άλλοτε λεγόταν Λεβάντε
- Αναδεικνύονται μέσω των έργων νέες αφηγήσεις που στρέφουν την προσοχή στην ταραχώδη ιστορία της Ελλάδας, στη διασπορά και τον κοσμοπολιτισμό, στις μειονοτικές φωνές
- Υποστηρίζονται οι νέοι καλλιτέχνες, ιδίως εκείνοι που υπέστησαν κατεξοχήν τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης της τελευταίας δεκαετίας

- Η λογική της μόνιμης και παγιωμένης έκθεσης της συλλογής καταργείται και αντικαθίσταται με ένα πρόγραμμα επιμελημένων εκθέσεων από την συλλογή
- Εισάγονται θεσμικές μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνουν ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης της συλλογής, κώδικα δεοντολογίας στη συνεργασία του Μουσείου με τους καλλιτέχνες, τις συνεργασίες του Μουσείου με θεσμούς της Αθήνας και της περιφέρειας για την έκθεση της συλλογής και την αρχιτεκτονική μέριμνα για τις εκθέσεις

Το πρόγραμμα των περιοδικών ομαδικών και ατομικών εκθέσεων αποκτά πλέον εννοιολογική συνοχή και καθορίζεται από τις γενικότερες θεματικές κατευθύνσεις, όπως περιγράφονται στην Αποστολή του Μουσείου. Ειδικότερα, οι εκθέσεις συμβάλλουν στην καλλιέργεια ιστορικής γνώσης, στην κατανόηση της γεωπολιτικής θέσης της Ελλάδας, στην ανάδειξη της σύγχρονης και νεότερης ελληνικής τέχνης και στην ανάπτυξη της σχέσης του ΕΜΣΤ με την Αθήνα. Το πρόγραμμα των περιοδικών και ατομικών εκθέσεων απλώνεται πλέον σε όλο το κτίριο και έξω από αυτό. Ειδικότερα για το 2022 ανακοινώνονται οι ακόλουθες εκθέσεις:

Statecraft. Διαμορφώνοντας το Κράτος

Ομαδική έκθεση με τη συμμετοχή 36 καλλιτεχνών, από τους οποίους οι εννέα Έλληνες. Η έκθεση εξετάζει τους μηχανισμούς κατασκευής, τη δομή και την ιδεολογική ρητορική που ενέχει το οικοδόμημα του έθνους και του κράτους, την αντικατάσταση της εθνικής αντιπροσώπευσης από δημόσιους ή ιδιωτικούς υπερεθνικούς θεσμούς. Αναλύει τα εγγενή τους προβλήματα και τις περιπλοκότητές τους και παρατηρεί τη σημερινή τους αστάθεια, καθώς παρατηρούμε την άνοδο του εθνικισμού στην Ευρώπη για άλλη μια φορά.

Επιμέλεια: Κατερίνα Γρέγου

Εγκαίνια: 16 Ιουνίου (έως 30/10/2022)

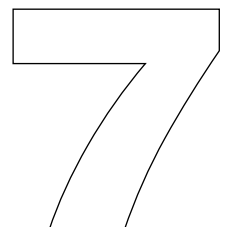
Ειρήνη Βουρλούμη: Στον ίδιο χώρο

Ένας φωτογραφικός διάλογος με τον ζωγράφο Ανδρέα Βουρλούμη

Η φωτογράφος Ειρήνη Βουρλούμη συνομιλεί με το έργο του παππού της, ζωγράφου Ανδρέα Βουρλούμη (1910–1999), αντιπαραβάλλοντάς δικές της φωτογραφίες της Αθήνας με έργα εκείνου, σε μια χειρονομία καλλιτεχνικού αναστοχασμού και τρυφερής επίσκεψης στην ιστορία.

Επιμέλεια: Σταμάτης Σχιζάκης

Εγκαίνια: 16 Ιουνίου (έως 30/10/2022)

Αντώνης Πίττας: *jaune, geel, gelb, yellow*

Πράξεις μοντερνισμού με τον Αντώνη Πίττα και τον Theo van Doesburg

Ατομική έκθεση στην οποία ο Πίττας ως μέρος της καλλιτεχνικής του πρακτικής εκθέτει για πρώτη φορά στην Ελλάδα πρωτότυπα έργα του σημαντικού καλλιτέχνη του De Stijl, Theo van Doesburg (1883–1931), σε συνομιλία με έργα του ΕΜΣΤ. Η έκθεση είναι συνεργασία του ΕΜΣΤ με το Centraal Museum της Ουτρέχτης.

Επιμέλεια: Δάφνη Βιτάλη

Εγκαίνια: 16 Ιουνίου (έως 30/10/2022)

Δημήτρης Τσουμπλέκας: *Αμαζόνιος*

We are sailing with a corpse in the cargo

Ο καλλιτέχνης στήνει μια πολυσχιδή έκθεση που περιλαμβάνει φωτογραφίες, εγκαταστάσεις και προβολές στο κτήμα του Νίκου Κεσσανλή και της Χρύσας Ρωμανού στο ρέμα Πολυδρόσου στο Μαρούσι. Η έκθεση είναι ένας φόρος τιμής στη μνήμη, καταγράφει τις αλλαγές που αφήνει ο χρόνος στο ανθρώπινο σώμα αλλά και στο σώμα της πόλης. Η έκθεση *Αμαζόνιος* εγκαινιάζει το καινούργιο πρόγραμμα του ΕΜΣΤ *Extra Muros*, εκθέσεις εκτός του Μουσείου σε σημαίνοντα ιστορικά ή καλλιτεχνικά τοπία.

Εγκαίνια: 5 Μαΐου, 19:00–23:00 (έως 03/07/2022)

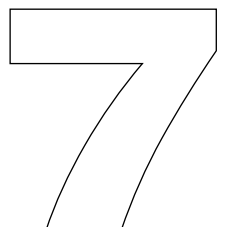
Διεύθυνση: Κεσσανλή-Σταματάκη 10, Νέο Μαρούσι 15 126

Ωράριο λειτουργίας: Πέμπτη–Κυριακή, 18:00–21:30

Jennifer Nelson: *Απόβλητα (Κληρονομιά)*

Η καλλιτέχνης εγκαθίσταται μέχρι τον Σεπτέμβριο στους χώρους του Μουσείου, φέρνει τα σκουπίδια της –που συνέλεγε για έναν χρόνο– και δημιουργεί έργο μέσα στο ίδιο το Μουσείο δίνοντας την δυνατότητα στους επισκέπτες να γίνουν μάρτυρες της δημιουργικής διαδικασίας, να κατανοήσουν την ποσότητα των απορριμμάτων που παράγουν και να σκεφτούν τρόπους ανακύκλωσής τους.

Έργο εν εξελίξει

Stephan Goldrajch: *Arbre à Palabres* (Το Δέντρο της πλατείας)

Το *Arbres à Palabres* (Το Δέντρο της πλατείας) του Stephan Goldrajch είναι ένα δέντρο φτιαγμένο από κομμάτια πλεκτών, υφαντών και κεντημάτων, από νήματα πολύχρωμα και κουρέλια σε ποικίλα μοτίβα και συνθέσεις. Το έχουν δημιουργήσει άνθρωποι διαφορετικών ηλικιών και κοινωνικών ομάδων που ζουν ή εργάζονται στις γειτονιές γύρω από το Μουσείο, αλλά και ένοικοι σε οίκους ευγηρίας ή πρόσφυγες σε παρακείμενες δομές.

15.12.2021–31.05.2022

Lawrence Abu Hamdan: *Ηχητικός ντετέκτιβ*

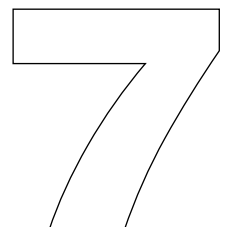
Ο σημαντικός καλλιτέχνης και νικητής του βραβείου Turner 2019, παρουσιάζει για πρώτη φορά στην Ελλάδα τις ταινίες του οι οποίες διερευνούν τα θέματα των διαφιλονικούμενων συνόρων, της ιθαγένειας και της ελευθερίας μετακίνησης.

Εγκαίνια: 16 Ιουνίου (έως 30/10/2022)

Το ΕΜΣΤ εγκαινιάζει ένα καινούργιο εκδοτικό πρόγραμμα, το οποίο στοχεύει στην παραγωγή πρωτότυπου ερευνητικού και κριτικού λόγου, στην ανάδειξη νέων Ελλήνων και διεθνών συγγραφέων, ιστορικών και θεωρητικών και στην οργάνωση ενός ευρύτερου δικτύου συνεργασιών με τους επαγγελματίες του βιβλίου. Το εκδοτικό πρόγραμμα του ΕΜΣΤ διέπεται από τις αρχές του κώδικα δεοντολογίας και βέλτιστων πρακτικών που εισάγει το Μουσείο.

- Μεταξύ άλλων καινοτομιών το εκδοτικό πρόγραμμα του ΕΜΣΤ περιλαμβάνει την έκδοση του εξαμηνιαίου, διαδικτυακού και δίγλωσσου περιοδικού σύγχρονης τέχνης και πολιτισμικής κριτικής *Το χταπόδι*.

Το τμήμα Εκπαίδευσης του ΕΜΣΤ υλοποιεί προγράμματα για όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, αλλά και διαφορετικές ομάδες κοινού, όπως ειδικές ομάδες και ενήλικες, τα οποία εμπλουτίζονται διαρκώς και δίνουν τη δυνατότητα επαφής με την τέχνη, με τρόπους που αναπτύσσουν τη φαντασία και την κριτική σκέψη. Την τρέχουσα περίοδο το τμήμα Εκπαίδευσης υλοποιεί τρία διακρατικά προγράμματα στο πλαίσιο των οποίων, μέσα από συνέργειες με άλλους ευρωπαϊκούς φορείς, αναπτύσσει νέες μεθόδους προσέγγισης των πολιτιστικών αγαθών με πολλαπλό κοινωνικό όφελος.

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ (ΕΜΣΤ)
ΕΠΙΧΟΡΗΓΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού